

## AZ ALKOTMÁNY TIZENNEGYEDIK MÓDOSÍTÁSA

(az 1949. évi XX. törvény módosításáról és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának egységes szövegéről szóló 1972. évi I. törvény)

# MAGYAR KÖZLÖNY

## A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,  
1972. április 26.,  
szerda

**32. szám**

Ara: 2,50 Ft

### TARTALOMJEGYZÉK

1972. évi I. tv.

Az 1949. évi XX. törvény módosításáról és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának egységes szövegéről

### I. Főrész

### Törvény

**1972. évi**

**I. törvény**

az 1949. évi XX. törvény módosításáról  
és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának  
egységes szövegéről

Az Országgyűlés az 1949. évi XX. törvényt ezzel a törvénnyel módosítja, és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának hatályos szövegét megállapítja.

#### „A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA

Magyarországot több mint egy évezreden át a nép munkája, áldozatvállalása, társadalomformáló ereje élte és tartotta fenn. Az államhatalom ugyanakkor az uralkodó osztályok eszköze volt a jogfosztott nép elnyomására és kizsákmányolására. Népünk nehéz küzdelmet folytatott a társadalmi haladásért, az ország függetlenségéért; számtalan megpróbáltatás közepette védte és őrizte nemzeti létünket.

Történelmünknek új korszaka kezdődött, amikor

a Szovjetunió a második világháborúban kivívt győzelmei során felszabadította hazánkat a fasizmus elnyomása alól, és megnyitotta a magyar nép előtt a demokratikus fejlődés útját. A dolgozó nép a Szovjetunió baráti támogatásával újjáépítette a háború sújtotta, romokban heverő országot. A régi rend urai és védelmezői ellen folytatott küzdelemben a magyar munkásosztály — szövetségben a dolgozó parasztsággal, együttműködve a haladó értelmiséggel — kivívta és megszilárdította a dolgozó nép hatalmát.

A forradalmi harcokban megedződött munkásosztály vezetésével, az 1919. évi Tanácsköztársaság tapasztalataival gazdagodva, a szocialista országok közösségére támaszkodva népünk lerakta a szocializmus alapjait. Hazánkban uralkodóvá váltak a szocialista termelési viszonyok. A régi helyén új ország született, amelyben az államhatalom a nép érdekeit, az állampolgárok alkotó erejének szabad kibontakozását és jólétét szolgálja. A magyar nép nemzeti egységbe tömörülve, a szocializmus teljes felépítésén munkálkodik.

A Magyar Népköztársaság Alkotmánya kifejezi az országunk életében végbement alapvető változásokat, a társadalmi haladásért vívott küzdelem és az országépítő munka történelmi eredményeit.

Az alkotmány, mint a Magyar Népköztársaság alaptörvénye, biztosítja eddigi eredményeinket és további előrehaladásunkat a szocializmus útján.

## I. FEJEZET

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG  
TÁRSADALMI RENDJE

1. §. Magyarország: népköztársaság.

2. §. (1) A Magyar Népköztársaság szocialista állam.

(2) A Magyar Népköztársaságban minden hatalom a dolgozó népé.

(3) A Magyar Népköztársaságban a társadalom vezető osztálya a munkásosztály, amely a hatalmat a szervezetekbe tömörült parasztsággal szövetségben, az értelmiséggel és a társadalom többi dolgozó rétegével együtt gyakorolja.

(4) A város és a falu dolgozói választott és a népek felelős küldöttek által gyakorolják hatalmukat.

(5) Az állampolgárok munkahelyükön és lakóhelyükön közvetlenül is részt vesznek a közügyek intézésében.

3. §. A munkásosztály marxista—leninista pártja a társadalom vezető ereje.

4. §. (1) A Magyar Népköztársaság biztosítja a társadalmi szervezetek részvételét a szocialista építőmunkában.

(2) A Hazafias Népfront tömöríti a társadalom erőit a szocializmus teljes felépítésére, a politikai, gazdasági és kulturális feladatok megoldására, közreműködik a népképviselői szervek megválasztásában és munkájában.

(3) A szakszervezetek védik és erősítik a néphatalmat, védik és képviselik a dolgozók érdekeit.

5. §. (1) A Magyar Népköztársaság állama védi a dolgozó nép szabadságát és hatalmát, az ország függetlenségét, harcol az ember ember általi kizsákmányolásának minden formája ellen, szervezi a társadalom erőit a szocializmus teljes felépítésére.

(2) A Magyar Népköztársaság, mint a szocialista világrendszer része, fejleszti és erősíti barátságát a szocialista országokkal; a béke és az emberi

haladás érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.

6. §. (1) A Magyar Népköztársaságban a kizsákmányoló osztályok megszüntetésével uralkodóvá váltak a szocialista termelési viszonyok. A gazdasági rend alapja a termelési eszközök társadalmi tulajdona.

(2) A Magyar Népköztársaság fejleszti és védi a társadalmi tulajdon minden formáját.

7. §. A Magyar Népköztársaság gazdasági életét állami népgazdasági terv határozza meg. Az állam a társadalmi tulajdonban levő vállalatokra, szervezetekre és intézményekre támaszkodva irányítja és ellenőrzi a népgazdaságot a termelők fejlesztése, a társadalmi tulajdon növelése, az állampolgárok anyagi és műveltségi színvonalának rendszeres emelése és az ország védelmi erejének fokozása érdekében.

8. §. (1) Az állami tulajdon az egész nép vagyona.

(2) Az állam tulajdona mindenképp: a föld méhének kincsei, az állami földterület, a természeti erőforrások, a jelentős üzemek és bányák, a vasút, a közutak, a vízi és légi utak, a bankok, a posta, a távíró, a távbeszélő, a rádió és a televízió.

(3) Az állami tulajdonnak, valamint az állam kizárólagos gazdasági tevékenységének körét törvény határozza meg.

9. §. Az állami vállalatok és gazdálkodó szervek a társadalom általános érdekeinek szolgálatában, a törvényben meghatározott módon és felelősséggel önállóan gazdálkodnak a rájuk bízott vagyonnal.

10. §. (1) A szervezetek a szocialista társadalmi rend részei; a szocialista állam társadalmi és gazdasági céljaival összhangban szolgálják tagságuk érdekeit.

(2) Az állam támogatja a dolgozók önkéntes társuláson alapuló szervezeti mozgalmát, a szocialista szervezeti tulajdon fejlesztését, biztosítja a szervezetek önállóságát, a szocialista szervezete-



zeti elvek érvényesítése érdekében felügyeletet gyakorol tevékenységük fölött.

(3) A Magyar Népköztársaság különös gondot fordít a parasztság mezőgazdasági termelőszövetkezeteire. Védi és fejleszti a föld szövetkezeti-szocialista tulajdonát.

**11. §.** A Magyar Népköztársaság elismeri és védi a személyi tulajdont.

**12. §.** Az állam elismeri a kisárutermelők társadalmilag hasznos gazdasági tevékenységét. A magántulajdon és magánkezdeményezés azonban nem sértheti a köz érdekeit.

**13. §.** Az alkotmány biztosítja az öröklési jogot.

**14. §. (1)** A Magyar Népköztársaság társadalmi rendjének alapja a munka.

(2) Minden munkaképes állampolgárnak joga és kötelessége, hogy képességei szerint dolgozzék.

(3) Az állampolgárok munkájukkal, munkaversenyben való részvételükkel, a munkafegyelem fokozásával és a munkamódszerek tökéletesítésével a szocialista építés ügyét szolgálják.

(4) A Magyar Népköztársaság a „Mindenkinek képessége szerint, mindenkinek munkája szerint” szocialista elv következetes megvalósítására törekszik.

**15. §.** A Magyar Népköztársaság védi a házasság és a család intézményét.

**16. §.** A Magyar Népköztársaság különös gondot fordít az ifjúság fejlődésére és szocialista nevelésére; védelmezi az ifjúság érdekeit.

**17. §.** A Magyar Népköztársaság védi az állampolgárok életét, testi épségét, egészségét és betegség, munkaképtelenség, öregség esetén támogatja őket.

**18. §.** A Magyar Népköztársaság szervezi és támogatja a társadalom fejlődését előmozdító tudományos munkát, segíti a haladást szolgáló művészetet, biztosítja az állampolgárok képzettségének és műveltségének állandó növelését.

## II. FEJEZET

### A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ORSZÁGGYŰLÉSE ÉS A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ELNÖKI TANÁCSA

#### Az országgyűlés

**19. §. (1)** A Magyar Népköztársaság legfelsőbb államhatalmi és népképviselői szerve az országgyűlés.

(2) Az országgyűlés gyakorolja a népszuverenitásból eredő összes jogot, biztosítja a társadalom alkotmányos rendjét, meghatározza a kormányzás szervezetét, irányát és feltételeit.

(3) E jogkörében az országgyűlés

a) megalkotja a Magyar Népköztársaság alkotmányát,

b) törvényeket alkot,

c) meghatározza a népgazdasági tervet,

d) megállapítja az állami költségvetést, és jóváhagyja végrehajtását,

e) megvitatja és jóváhagyja a kormány programját,

f) a Magyar Népköztársaság nevében nemzetközi szerződéseket erősít meg,

g) dönt a hadiállapot kinyilvánításáról és a békekötés kérdéséről,

h) megválasztja a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsát,

i) megválasztja a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsát,

j) minisztériumokat létesít,

k) megválasztja a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságának elnökét és a Magyar Népköztársaság legfőbb ügyészét,

l) ellenőrzi az alkotmány megtartását; megsemmisíti az állami szerveknek alkotmányba ütköző vagy a társadalom érdekeit sértő rendelkezését.

**20. §. (1)** Az országgyűlést négyévi időtartamra választják.

(2) Az országgyűlési képviselők tevékenységüket választóik, a köz érdekében végzik.

## 32. szám

## MAGYAR KÖZLÖNY

(3) Az országgyűlési képviselők kötelesek rendszeresen beszámolni működésükről választóiknak.

(4) Országgyűlési képviselőt az országgyűlés hozzájárulása nélkül letartóztatni vagy ellene büntetőeljárást indítani — a tettenérés esetét kivéve — nem lehet.

(5) Minden olyan politikai, gazdasági vagy egyéb tevékenység, illetőleg magatartás, amely ellentétben áll a társadalom érdekeivel, összeférhetetlen az országgyűlési képviselői megbízatással.

**21. §. (1)** Az országgyűlés elnököt, alelnököket és jegyzőket választ tagjai sorából.

(2) Az országgyűlés állandó bizottságokat alakít tagjaiból, és bármely kérdés megvizsgálására bizottságot küldhet ki.

(3) A hatóságok, hivatalok és intézmények, valamint az állam polgárai kötelesek az országgyűlési bizottságok által kívánt adatokat rendelkezésre bocsátani, illetőleg a bizottságok előtt vallomást tenni.

**22. §. (1)** Az országgyűlés évenként legalább két ülészakot tart.

(2) Az országgyűlést a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának határozata alapján vagy a képviselők egyharmadának írásbeli kérelmére össze kell hívni.

(3) Az országgyűlés összehívásáról az Elnöki Tanács gondoskodik.

**23. §.** Az országgyűlés ülései általában nyilvánosak. Rendkívüli esetben az országgyűlés zárt ülés tartását is elhatározhatja.

**24. §. (1)** Az országgyűlés akkor határozatképes, ha a képviselőknek legalább a fele jelen van.

(2) Határozatait az országgyűlés szótöbbséggel hozza.

(3) Az alkotmány megváltoztatásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(4) Az országgyűlés ügyrendben állapítja meg működésének szabályait és tárgyalási rendjét.

**25. §. (1)** Törvényt a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a Minisztertanács, minden országgyűlési bizottság és bármely országgyűlési képviselő kezdeményezhet.

(2) A törvényhozás joga az országgyűlést illeti meg.

**26. §.** Az országgyűlés által elfogadott törvényt a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke és titkára írja alá. A törvény kihirdetéséről az Elnöki Tanács elnöke gondoskodik. A törvényt a hivatalos lapban ki kell hirdetni.

**27. §.** Az országgyűlés tagjai a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsához, továbbá a Minisztertanácshoz, vagy annak bármelyik tagjához, az államtitkárokhoz, a Legfelsőbb Bíróság elnökéhez, a legfőbb ügyészhez feladatkörükbe tartozó minden ügyben kérdéseket intézhetnek. Akihez a kérdést intézték, az országgyűlésen köteles választ adni.

**28. §. (1)** Az országgyűlés kimondhatja feloszlását megbízatásának lejártá előtti is.

(2) Háború vagy egyéb rendkívüli körülmények esetén az országgyűlés kimondhatja megbízatásának meghatározott időre való meghosszabbítását is.

(3) A feloszlott országgyűlést a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa háború vagy egyéb rendkívüli körülmények esetén ismét összehívhatja. Megbízatásának meghosszabbításáról az összehívott országgyűlés maga határoz.

(4) Az országgyűlés megbízatásának lejártától, illetőleg feloszlásától számított három hónapon belül új országgyűlést kell választani.

(5) A megválasztott országgyűlést az Elnöki Tanács a választást követő egy hónapon belül hívja egybe.

#### Az Elnöki Tanács

**29. §. (1)** Az országgyűlés az első ülésen tagjai sorából megválasztja a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsát: az Elnöki Tanács elnökét, két helyettes elnökét, titkárát és 17 tagját.



# MAGYAR KÖZLÖNY

32 szám

(2) A Minisztertanács elnöke, elnökhelyettesei, tagjai és az államtitkárok — mint az állam végrehajtó szerveinek vezető tisztségviselői — az Elnöki Tanácsba nem választhatók be.

**30. §. (1)** A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa

- a) kitzúzi az országgyűlési választásokat,
- b) összehívja az országgyűlést,
- c) törvényeket kezdeményez,
- d) országos jelentőségű kérdésekben népszavazást rendelhet el,
- e) a Magyar Népköztársaság nevében nemzetközi szerződéseket köt és erősít meg,
- f) megbizsa és fogadja a nagyköveteket és követeket,
- g) megválasztja a hivatásos bírakat,
- h) kinevezi az államtitkárokat és a törvény által meghatározott fontosabb megbízatású állami alkalmazottakat, valamint a fegyveres erők magasabb rendfokozatú tisztjeit,
- i) alapítja és adományozza a Magyar Népköztársaság rendjeleit és címeit. hozzájárul külföldi rendjelek és címek viseléséhez,
- j) gyakorolja a kegyelmezési jogot.

(2) Az Elnöki Tanács örökodik az alkotmány végrehajtásán. E jogkörében minden olyan jogszabályt, államigazgatási határozatot vagy intézkedést, amely az alkotmányba ütközik, megsemmisít, illetőleg megváltoztat.

(3) Az Elnöki Tanács alkotmányossági felügyeletet gyakorol a tanácsok fölött:

- a) kitzúzi a tanácsok általános választását,
- b) gondoskodik a tanácsok jogainak védelméről,
- c) felozlatja azt a tanácsot, amelynek működése az alkotmányba ütközik, vagy a nép érdekeit súlyosan veszélyezteti.

(4) Az Elnöki Tanács dönt mindazokban az ügyekben, amelyeket külön törvény a hatáskörébe utal.

(5) Ha az országgyűlés nem ülésezik, az ország-

gyűlés jogkörét az Elnöki Tanács gyakorolja; az alkotmányt azonban nem változtathatja meg.

(6) Az Elnöki Tanács által alkotott jogszabályok törvényerejű rendeletek. Ezeket az országgyűlés legközelebbi ülésén be kell mutatni.

**31. §. (1)** Háború vagy az állam biztonságát súlyosan fenyegető veszély esetén a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa rendkívüli hatáskörrel felruházott Honvédelmi Tanácsot hozhat létre.

(2) Az állam biztonságát súlyosan fenyegető veszélyt és annak megszűnését az Elnöki Tanács állapítja meg és hirdeti ki.

**32. §. (1)** A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának megbízatása akkor szűnik meg, amikor az országgyűlés megválasztotta az új Elnöki Tanácsot.

(2) Az Elnöki Tanács az országgyűlésnek felelős, és köteles működéséről az országgyűlésnek beszámolni.

(3) Az országgyűlés jogosult az Elnöki Tanácsot vagy annak bármely tagját visszahívni.

(4) Az Elnöki Tanács határozatképességéhez az elnökön és a titkáron kívül 9 tag jelenléte szükséges.

(5) Az Elnöki Tanács minden határozatát és intézkedését az elnök és a titkár írja alá. Törvényerejű rendeleteit a hivatalos lapban ki kell hirdetni.

(6) Akadályoztatás esetén az Elnöki Tanács elnökét a helyettes elnök, titkárát az Elnöki Tanács által megbízott tagja helyettesíti.

(7) Az Elnöki Tanács maga állapítja meg ügyrendjét.

## III. FEJEZET

### A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG MINISZTERTANÁCSA

**33. §. (1)** A Minisztertanács (kormány)

- a) a Minisztertanács elnökéből,
- b) az elnökhelyettesekből,
- c) az államminiszterekből,

## 32. szám

## MAGYAR KÖZLÖNY

d) a minisztériumokat vezető miniszterekből és az Országos Tervhivatal elnökéből áll.

(2) A Minisztertanácsot, a Minisztertanács elnökét és tagjait az országgyűlés a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának javaslatára választja meg és menti fel.

(3) A Minisztertanács tagjai részt vesznek és felszólalhatnak az országgyűlés ülésein.

**34. §.** A Magyar Népköztársaság minisztériumainak felsorolását külön törvény tartalmazza.

**35. §. (1)** A Minisztertanács

a) védi és biztosítja az állami, társadalmi rendet és az állampolgárok jogait.

b) biztosítja a törvények és törvényerejű rendeletek végrehajtását,

c) irányítja a minisztériumok és a közvetlenül alárendelt egyéb szervek munkáját, összehangolja tevékenységüket,

d) irányítja a tanácsokat, ellátja tevékenységük törvényességi felügyeletét,

e) biztosítja a népgazdasági tervek kidolgozását, gondoskodik megvalósításukról,

f) meghatározza a tudományos és kulturális fejlesztés irányát, biztosítja a szükséges személyi és anyagi feltételeket,

g) meghatározza a szociális és egészségügyi ellátás rendszerét, gondoskodik anyagi fedezetéről,

h) nemzetközi szerződéseket köt és hagy jóvá,

i) ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket jogszabály a hatáskörébe utal.

(2) A Minisztertanács a maga feladatkörében rendeleteket bocsát ki, és határozatokat hoz. Ezeket a Minisztertanács elnöke írja alá. A Minisztertanács rendelete és határozata törvénnyel és törvényerejű rendelettel nem lehet ellentétes. A Minisztertanács rendeleteit a hivatalos lapban ki kell hirdetni.

(3) A Minisztertanács az alárendelt szervek által hozott minden olyan jogszabályt, határozatot vagy intézkedést megsemmisít, illetőleg megvál-

toztat, amely törvénybe ütközik, vagy közérdeket sért.

(4) A Minisztertanács megsemmisíti a tanácsoknak azokat a rendeleteit, határozatait, amelyek a társadalom érdekét sértik.

**36. §.** Feladatának ellátása során a Minisztertanács együttműködik az érdekelt társadalmi szervezetekkel.

**37. §. (1)** A Minisztertanács elnöke vezeti a Minisztertanács üléseit, gondoskodik a Minisztertanács rendeleteinek és határozatainak végrehajtásáról.

(2) A miniszterek a jogszabályok rendelkezéseinek és a Minisztertanács határozatainak megfelelően vezetik az államigazgatásnak feladatkörükbe tartozó ágait, és irányítják az alájuk rendelt szerveket.

(3) A Minisztertanács elnöke, elnökhelyettesei és tagjai feladatuk ellátása körében rendeleteket adhatnak ki. Ezek azonban törvénnyel, törvényerejű rendelettel vagy a Minisztertanács rendeletével és határozatával nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.

**38. §.** Országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkár — a Minisztertanács által meghatározott feladatkörében — az állami szervekre, vállalatokra, szövetkezetekre és egyéb gazdálkodó szervekre kötelező rendelkezéseket adhat ki. Ezeket a hivatalos lapban ki kell hirdetni. E rendelkezések nem lehetnek ellentétesek törvénnyel, törvényerejű rendelettel vagy a Minisztertanács rendeletével és határozatával, továbbá miniszteri rendelettel.

**39. §. (1)** Működéséért a Minisztertanács az országgyűlésnek felelős. Munkájáról az országgyűlésnek rendszeresen köteles beszámolni.

(2) A Minisztertanács tagjai és az államtitkárok a Minisztertanácsnak és az országgyűlésnek felelősek: tevékenységükről kötelesek a Minisztertanácsnak és az országgyűlésnek beszámolni. Jogállásukat és felelősségre vonásuk módját külön törvény szabályozza.



# MAGYAR KÖZLÖNY

32 szám

**40. §. (1)** A Minisztertanács meghatározott feladatkörök ellátására kormánybizottságokat alakíthat.

(2) A Minisztertanács az államigazgatás körébe tartozó bármely ügyben közvetlenül vagy valamely tagja által intézkedhet.

(3) A Minisztertanács jogosult az államigazgatás bármely ágát közvetlenül felügyelete alá vonni, és erre külön szervezetet létesíteni.

## IV. FEJEZET

### A TANÁCSOK

**41. §. (1)** A Magyar Népköztársaság területe fővárosra, megyékre, városokra, községekre tagozódik.

(2) A megyék járásokra, a főváros és a nagyobb városok kerületekre oszthatók.

**42. §. (1)** Tanács működik a fővárosban, a megyékben, a főváros kerületeiben, a városokban és a községekben. Tanácsot több község közösen is alakíthat.

(2) A tanácsok tagjait négyévi időtartamra választják.

(3) A tanács a lakosság tevékeny részvételével látja el feladatait, munkájában közvetlenül támaszkodik a társadalmi szervezetekre, és együttműködik a nem tanácsai szervekkel.

(4) A tanácstagok kötelesek választóiknak a tanács munkájáról és saját tevékenységükről rendszeresen beszámolni.

**43. §. (1)** A tanács

a) képviseli a lakosság érdekeit, működési területén megvalósítja a dolgozó nép önkormányzatát,

b) gondoskodik a központi állami és a helyi célok megvalósításáról, a hatáskörébe utalt feladatok önálló ellátásáról, a jogszabályok végrehajtásáról,

c) meghatározza — az állami népgazdasági terv és az állami költségvetés alapján — terveit és költségvetését, irányítja és ellenőrzi a tervek vég-

rehajtását, a költségvetés felhasználását; anyagi eszközeivel önállóan gazdálkodik,

d) gondoskodik a terület- és településfejlesztésről, szervezi a lakosság szükségleteinek kielégítését,

e) közreműködik az állami és társadalmi rend biztosításában, a társadalmi tulajdon védelmében.

(2) Működési körében a tanács rendeletet vagy határozatot hozhat, amely azonban nem lehet ellentétes törvénnyel, törvényerejű rendelettel, minisztertanácsai rendelettel vagy határozattal, miniszteri rendelettel, államtitkári rendelkezéssel vagy felsőbb fokú tanácsrendelettel. A tanácsrendeletet a helyben szokásos módon ki kell hirdetni.

**44. §. (1)** A tanács végrehajtó bizottságot választ, bizottságokat alakít, szakigazgatási szervezetet hoz létre, vállalatokat és intézményeket alapíthat.

(2) A tanácsokra vonatkozó részletes szabályokat törvény állapítja meg.

## V. FEJEZET

### A BÍRÓI SZERVEZET

**45. §. (1)** A Magyar Népköztársaságban az igazságszolgáltatást a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága, a megyei bíróságok és a járásbíróságok gyakorolják.

(2) A törvény az ügyek meghatározott csoportjaira külön bíróságok létesítését is elrendelheti.

**46. §.** A bíróságok hivatásos bírákból és népi ülnökökből alakított tanácsokban ítéleznek. A törvény e szabály alól kivételt engedhet.

**47. §.** A Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága elvi irányítást gyakorol az összes bíróságok bírói működése és ítélezése fölött. A Legfelsőbb Bíróság irányelvei és elvi döntései a bíróságok számára kötelezők.

**48. §. (1)** A Magyar Népköztársaságban a bírói tisztségeket választással töltik be; a megválasztott bírák törvényben meghatározott okok alapján visszahívhatók.

## 32. szám

## MAGYAR KÖZLÖNY

(2) A Legfelsőbb Bíróság elnökét négyévi időtartamra az országgyűlés választja. A Legfelsőbb Bíróság elnöke köteles a Legfelsőbb Bíróság működéséről az országgyűlésnek beszámolni.

(3) A hivatásos bírákat a törvényben meghatározott módon a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa választja.

**49. §.** (1) A bíróságok tárgyalásai — a törvény által meghatározott kivételektől eltekintve — nyilvánosak.

(2) A büntető eljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga.

**50. §.** (1) A Magyar Népköztársaság bíróságai védik és biztosítják az állami, gazdasági és társadalmi rendet, az állampolgárok jogait és törvényes érdekeit, büntetik a bűncselekmények elkövetőit.

(2) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve.

(3) A bíróságokra vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

## VI. FEJEZET

## AZ ÜGYÉSZSÉG

**51. §.** (1) A Magyar Népköztársaság legfőbb ügyésze és az ügyészség gondoskodik a társadalom törvényes rendjét, az állam biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény következetes üldözéséről, az állampolgárok jogainak védelméről.

(2) Az ügyészség felügyeletet gyakorol a nyomozás törvényessége fölött, képviseli a vádat a bírósági eljárásban.

(3) Az ügyészség közreműködik annak biztosításában, hogy az állami, a társadalmi és a szövetkezeti szervek, valamint az állampolgárok a törvényeket megtartsák és megtartassák. Törvényes sértés esetén fellép a törvényesség védelmében.

**52. §.** (1) A Magyar Népköztársaság legfőbb ügyészét az országgyűlés választja négyévi idő-

tartamra. Az országgyűlés a legfőbb ügyészt visszahívhatja.

(2) A legfőbb ügyész az országgyűlésnek felelős, és működéséről köteles beszámolni.

**53. §.** (1) Az ügyészeket a Magyar Népköztársaság legfőbb ügyésze nevezi ki.

(2) Az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti és irányítja.

(3) Az ügyészségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

## VII. FEJEZET

## AZ ÁLLAMPOLGÁROK ALAPVETŐ JOGAI ÉS KÖTELESSÉGEI

**54. §.** (1) A Magyar Népköztársaság tiszteletben tartja az emberi jogokat.

(2) A Magyar Népköztársaságban az állampolgári jogokat a szocialista társadalom érdekeivel összhangban kell gyakorolni; a jogok gyakorlása elválaszthatatlan az állampolgári kötelességek teljesítésétől.

(3) A Magyar Népköztársaságban törvény állapítja meg az állampolgárok alapvető jogaira és kötelességeire vonatkozó szabályokat.

**55. §.** (1) A Magyar Népköztársaság biztosítja állampolgárainak a munkához való jogot, valamint a végzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő díjazást.

(2) E jogot a Magyar Népköztársaság a népgazdaság termelőerőinek tervszerű fejlesztésével és a népgazdasági terven alapuló munkaerő-gazdálkodással valósítja meg.

**56. §.** (1) A Magyar Népköztársaság biztosítja állampolgárai számára a pihenéshez való jogot.

(2) Ezt a jogot a Magyar Népköztársaság a munkaidő törvényes megállapításával, fizetéses szabadság biztosításával, az üdülés megszervezésének segítségével valósítja meg.



# MAGYAR KÖZLÖNY

32 szám

**57. §. (1)** A Magyar Népköztársaságban az állampolgároknak joguk van az élet, a testi épség és az egészség védelméhez.

(2) Ezt a jogot a Magyar Népköztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, az emberi környezet védelmével valósítja meg.

**58. §. (1)** A Magyar Népköztársaság állampolgárainak öregség, betegség és munkaképtelenség esetén anyagi ellátáshoz van joguk.

(2) A Magyar Népköztársaság az anyagi ellátáshoz való jogot a társadalombiztosítás keretében és a szociális intézmények rendszerével biztosítja.

**59. §. (1)** A Magyar Népköztársaság biztosítja az állampolgárok számára a művelődéshez való jogot.

(2) A Magyar Népköztársaság ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező általános iskolával, közép- és felsőfokú oktatással, a felnőtt dolgozók továbbképzésével és az oktatásban részesülők anyagi támogatásával valósítja meg.

**60. §.** A Magyar Népköztársaság biztosítja a tudományos és művészi alkotó tevékenység szabadságát.

**61. §. (1)** A Magyar Népköztársaság állampolgárai a törvény előtt egyenlők, és egyenlő jogokat élveznek.

(2) Az állampolgároknak nem, felekezet vagy nemzetiség szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.

(3) A Magyar Népköztársaság a területén élő minden nemzetiség számára biztosítja az egyenjogúságot, az anyanyelv használatát, az anyanyelven való oktatást, saját kultúrája megőrzését és ápolását.

**62. §. (1)** A Magyar Népköztársaságban a nők és a férfiak egyenlő jogokat élveznek.

(2) A nők egyenjogúságát szolgálják: munkalehetőségeiknek és munkafeltételeiknek megfelelő

módon való biztosítása; terhesség és szülés esetére fizetett szabadság, az anyaság és a gyermek fokozott törvényes védelme, továbbá az anya- és gyermekvédelmi intézmények rendszere.

**63. §. (1)** A Magyar Népköztársaság biztosítja az állampolgárok lelkiismereti szabadságát és a vallás szabad gyakorlásának jogát.

(2) A lelkiismereti szabadság biztosítása érdekében a Magyar Népköztársaság az egyházat különválasztja az államtól.

**64. §.** A Magyar Népköztársaság a szocializmus, a nép érdekeinek megfelelően biztosítja a szólás- szabadságot, a sajtószabadságot és a gyülekezési szabadságot.

**65. §. (1)** A Magyar Népköztársaság biztosítja az egyesülési jogot. Az egyesülési jogot törvény szabályozza.

(2) A szocializmus rendjének és vívmányainak védelmére, a szocialista építőmunkában és a közéletben való fokozott részvételre, a kulturális nevelőmunka kiszélesítésére, a nép jogainak és kötelességeinek megvalósítására, a nemzetközi szolidaritás ápolására a dolgozók tömegszervezeteket és tömegmozgalmakat hozhatnak létre.

**66. §.** A Magyar Népköztársaság biztosítja az állampolgárok személyi szabadságát és sérthetetlenességét, a levéltitok és a magánlakás tiszteletben tartását.

**67. §.** A Magyar Népköztársaságban mindenki, akit demokratikus magatartásáért, a társadalmi haladás, a népek felszabadítása, a béke védelme érdekében kifejtett tevékenységéért üldöznek menedékjogot kaphat.

**68. §. (1)** Minden állampolgárnak joga van arra, hogy részt vegyen a közügyek intézésében; kötelessége, hogy közmegegyezését lelkiismeretesen teljesítse.

(2) Az állampolgárok az állami és a társadalmi szervezeteknek közérdekű javaslatot tehetnek. Ezeket érdemben el kell bírálni.

## 32. szám

## MAGYAR KÖZLÖNY

**69. §.** A Magyar Népköztársaság állampolgárainak alapvető kötelessége: a nép vagyonának védelme, a társadalmi tulajdon szilárdítása, a Magyar Népköztársaság gazdasági erejének fokozása, műveltségük gyarapítása, az ország természeti és kulturális értékeinek oltalmazása, a társadalom rendjének erősítése.

**70. §. (1)** A haza védelme a Magyar Népköztársaság minden állampolgárának kötelessége.

(2) Az állampolgárok az általános honvédelmi kötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítenek.

(3) A haza és a nép ügyének elárulását, a katonai eskü megszegését, az ellenséghez való átpártolást, a kémkedést, az állam katonai hatalmának minden csorbítását a törvény szigorúan bünteti.

## VIII. FEJEZET

## A VÁLASZTÁSOK ALAPELVEI

**71. §. (1)** Az országgyűlési képviselőket, valamint a községi, a városi, a fővárosi kerületi tanácsok tagjait a választópolgárok általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, titkos szavazással választják.

(2) A fővárosi tanács tagjait a fővárosi kerületi, a megyei tanácsok tagjait a városi és a községi tanácsok titkos szavazással választják.

(3) Az országgyűlési képviselőket, valamint a tanácsok tagjait választóik visszahívhatják.

**72. §. (1)** A választójog a Magyar Népköztársaság minden nagykorú állampolgárát megilleti.

(2) A választáson minden szavazásra jogosult állampolgárnak egy szavazata van. Minden szavazat egyenlő.

(3) A választójogból való kizárás eseteit törvény állapítja meg.

**73. §. (1)** Országgyűlési képviselővé vagy tanácsstaggá mindenki megválasztható, akinek választójoga van.

(2) Az országgyűlési képviselők és a tanácsstagok választásáról, visszahívásáról külön törvény rendelkezik.

## IX. FEJEZET

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG  
CÍMERE, ZÁSZLAJA ÉS FŐVÁROSA

**74. §.** A Magyar Népköztársaság címere: kétoldalt búzakoszorúval egybefogott világoskék mezőben álló, ívelt oldalú, piros-fehér-zöld színű pajzs. A búzakoszorút balról piros-fehér-zöld, jobbról vörös színű szalag fonja át. A pajzs fölött középen elhelyezett ötágú vörös csillag aranyszínű sugarakat bocsát a mezőre.

**75. §.** A Magyar Népköztársaság zászlaja piros-fehér-zöld színű.

**76. §.** A Magyar Népköztársaság fővárosa Budapest.

## X. FEJEZET

## ZÁRÓRENDELKEZÉSEK

**77. §. (1)** Az alkotmány a Magyar Népköztársaság alaptörvénye.

(2) Az alkotmány, valamint az alkotmányos jogszabályok az állam valamennyi szervére és az állam minden polgárára egyaránt kötelezők.

(3) Az állam minden szervének és minden állampolgárának kötelessége, hogy az alkotmányt, az alkotmányos jogszabályokat megtartsa, és feladatkörében eljárva megtartassa.

**78. §. (1)** A Magyar Népköztársaság alkotmánya kihirdetése napján lép hatályba; végrehajtásáról a Minisztertanács gondoskodik.

(2) A Minisztertanács köteles az alkotmány végrehajtásához szükséges törvényjavaslatokat az országgyűlés elé terjeszteni."

Losonczy Pál s. k.,  
a Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
elnöke

Cseterki Lajos s. k.,  
a Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
titkára



## AZ ALKOTMÁNY TIZENÖTÖDIK MÓDOSÍTÁSA

(az Alkotmány egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló 1975. évi I. törvény)

23. szám

MAGYAR KÖZLÖNY

rolynak, a Dél-Pest Megyei Termelőszövetkezetek Szövetsége titkárának, Virág Józsefnek, a Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat rakodó csoportvezetőjének, dr. Völgyesi Mátyásnak, az Állami Egyházügyi Hivatal főosztályvezetőjének, Vörös Jánosnak, a Budapesti Kőolajipari Gépgyár igazgatójának, Vörös Lajosnak, a Pest megyei Tanács VB osztályvezető-helyettesének,

Winkler Jánosnak, a Mosonmagyaróvár és Vidéke Sütőipari Vállalat dagasztó szakmunkásának,

Zákonyi Pálnak, az ORION Rádió és Villamosági Vállalat üzemvezetőjének, Zentai Józsefnének, az MSZMP Budapesti Bizottsága Oktatási Igazgatósága osztályvezetőjének, özv. Zomborszki Józsefnének, a Nyíregyházi Mezőgazdasági Főiskolai Tangazdaság sertésgondozójának,

dr. Zsebők Zoltán egyetemi tanárnak, a Hazafias Népfront Országos Elnöksége tagjának a

## MUNKA ÉRDEMREND

arany fokozata

kitüntetést adományozza.

Losonczi Pál s. k.,  
a Magyar  
Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
elnöke

Cseterki Lajos s. k.,  
a Magyar  
Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
titkára

## Törvény

1975. évi

I. törvény

az Alkotmány egyes rendelkezéseinek módosításáról

1. §. (1) A Magyar Népköztársaság Alkotmánya 20. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az országgyűlést öt évi időtartamra választják.”

(2) Az Alkotmány 42. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A tanácsok tagjait öt évi időtartamra választják.”

(3) Az Alkotmány 48. §-a (2) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A Legfelsőbb Bíróság elnökét az országgyűlés az első ülésén a következő országgyűlés első üléséig terjedő időszakra választja.”

(4) Az Alkotmány 52. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A Magyar Népköztársaság legfőbb ügyészét az országgyűlés az első ülésén a következő országgyűlés első üléséig terjedő időszakra választja.”

2. §. E törvény rendelkezéseinek megfelelően módosul

— az országgyűlési képviselők és a tanácsstagok választásáról szóló 1966. évi III. törvény 1. §-ának (1) bekezdése és 66. §-ának (1) bekezdése,

— a bíróságokról szóló 1972. évi IV. törvény 34. §-ának (1) bekezdése,

— a Magyar Népköztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény 20. §-ának (1) bekezdése.

3. §. (1) Ez a törvény — az 1. § (2) bekezdésének kivételével — a kihirdetése napján lép hatályba.

(2) Az 1. § (2) bekezdésének hatálybalépéséről külön törvény rendelkezik.

Losonczi Pál s. k.,  
a Magyar  
Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
elnöke

Cseterki Lajos s. k.,  
a Magyar  
Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
titkára

Szerkeszti a Minisztérium Titkársága. A szerkesztésért felelős dr. Kormos Géza. Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest VII., Lenin körút 9—11., levélcím: 1906. postafiók 223. Telefon: 221-285. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Szerkesztőség: 1055. Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 78. IV. em. Telefon: 121-592. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: bármely postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (1900. Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámára. V á s á r o l h a t ó: 1055. Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 76. Telefon: 316-173. Havi előfizetési díj 20,— Ft. Éves előfizetési díj 240,— Ft.

Index: 25 544



**AZ ALKOTMÁNY TIZENHATODIK MÓDOSÍTÁSA**  
(a tanácstagok választásáról szóló 1976. évi VI. törvény)

**MAGYAR KÖZLÖNY**

79. szám

*A közművelődés személyi és anyagi feltételei*

**33. § (1)** Az értelmiség megtisztelő kötelessége, hogy szakmai, világnézeti és politikai felkészültségét hasznosítva, valamint saját műveltségét fejlesztve tevékenykedjék a közművelődés érdekében.

(2) A felsőoktatási intézmények az egyetemi, főiskolai hallgatók hivatástudatának elmélyítésével együtt gondoskodnak felkészítésükről a közművelődésben való tevékeny részvételre.

**34. § (1)** Az állami oktatás keretében olyan közművelődési szakembereket kell képezni, akik hivatástudatuk, szocialista világnézetük, általános műveltségük, szakmai felkészültségük alapján alkalmasak a közművelődési tevékenység szervezésére és irányítására.

(2) A közművelődésben dolgozó szakemberek rendszeres továbbképzéséről — a társadalmi szervezetekkel együttműködve — az állam gondoskodik.

(3) A közművelődési célok, feladatok megvalósításában részt vevő szakemberek és társadalmi munkások tevékenységét minden állami, társadalmi és szövetkezeti szerv köteles támogatni, gondoskodni munkájuk erkölcsi és anyagi megbecsüléséről.

**35. § (1)** A közművelődés anyagi feltételeiről, annak folyamatos, tervszerű — a népgazdaság fejlődésével és a társadalmi igényekkel összhangban levő — fejlesztéséhez szükséges anyagi eszközökről elsősorban az állami költségvetésben kell gondoskodni.

(2) Az állam támogatások nyújtásával elősegíti, hogy a kulturális termékek árai és a közművelődési szolgáltatások díjai a közművelődéspolitikai céljaival összhangban legyenek.

(3) A közművelődés fejlesztéséhez saját anyagi eszközeikkel a társadalmi szervezetek, a vállalatok és a szövetkezetek is hozzájárulnak.

**36. § (1)** A vállalatok és a szövetkezetek a dolgozók művelődésének feltételeit és azok fejlesztését elsősorban saját anyagi eszközeikből biztosítják. Meghatározott feltételek mellett a közművelődési célra rendelkezésre álló központi eszközökből is részesedhetnek. A lehetőségek jobb kihasználása érdekében a tanácsok, a társadalmi szervezetek, a vállalatok és szövetkezetek egyesítsék eszközeiket a területi és munkahelyi közművelődési feladatok jobb ellátására.

(2) A vállalatok jóléti és kulturális alapjainak a közművelődést szolgáló, célszerű felhasználását az éves és középtávú tervekben, a szövetkezetek kulturális alapjának célszerű felhasználását az éves tervben kell meghatározni.

**37. § (1)** Az állami szervek, a társadalmi szervezetek, a vállalatok és a szövetkezetek a köz-

művelődést szolgáló pénzeszközök megállapításánál, elosztásánál és felhasználásánál kötelesek figyelembe venni:

a) a jogszabályokban és az azok alapján kiadott irányelvekben, állásfoglalásokban meghatározott közművelődési célkitűzéseket;

b) a kulturális javak és szolgáltatások tömeges hozzáférhetőségének biztosítását;

c) a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdekek összhangjának következetes érvényesítését.

(2) Az országos, a területi és a lakóhelyi közművelődési célokat szolgáló anyagi eszközök felhasználásának összehangolása állami feladat.

(3) A közművelődés céljára rendelkezésre álló pénzeszközök rendeltetésszerű felhasználását az állami és a társadalmi szervek rendszeresen ellenőrzik.

**38. § (1)** A közművelődés fejlesztését a népgazdaság távlati terve, valamint az ennek figyelembevételével készült középtávú és éves tervek biztosítják.

(2) A közművelődés intézményhálózatának fejlesztéséről a településfejlesztési tervvel összhangban kell gondoskodni.

IV. FEJEZET

HATÁLYBALÉPÉS ÉS VÉGREHAJTÁS

**39. §** Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba, végrehajtásáról a Minisztertanács gondoskodik.

<i>Dr. Trautmann Rezső</i> s. k., a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának helyettes elnöke	<i>Cseterki Lajos</i> s. k., a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára
---	---

1976. évi

**VI. törvény**

a tanácstagok választásáról

**1. § (1)** Az Alkotmány 42. § (2) bekezdése, — amely a tanácstagok öt évre szóló választásáról rendelkezik — az országgyűlési képviselők 1980. évi általános választásának napján lép hatályba; az országgyűlési képviselőket és a tanácstagokat egyidőben kell megválasztani.

(2) Az Országgyűlés a megválasztott tanácstagok megbízatását a legközelebbi általános választásokig meghosszabbítja.



**2. §** (1) Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba.

(2) Az 1970. évi III. törvény 20. §-a hatályát veszti.

*Dr. Trautmann Rezső* s. k., *Cseterki Lajos* s. k.,  
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának helyettes elnöke a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára

## Miniszteri rendeletek

### Az építésügyi és városfejlesztési miniszter 23/1976. (X. 26.) ÉVM számú rendelete

a kéményseprőipari tevékenység gyakorlásáról  
szóló 19/1970. (IX. 5.) ÉVM számú rendelet  
módosításáról

A kéményseprőipar körébe tartozó feladatok (a továbbiakban: kéményseprőipari tevékenység) ellátásának biztosítása végett — a tűzvédelmi vonatkozású kérdések tekintetében a belügyminiszterrel egyetértésben — a következőket rendelem:

#### 1. §

A 19/1970. (IX. 5.) ÉVM számú rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„3. § A vállalat a kéményseprőipari tevékenység körében — külön szerződés (megrendelés) alapján — elvégezheti:

a) a kémények és tartozékaik jó állapotban tartása érdekében szükséges javítási munkákat,

b) a tüzelőberendezések tűzterének és füstcsöveinek tisztítását, tűzterének samottozását,

c) a hűsfüstölők tapasztását és tisztítását, továbbá

d) tüzeléstechnikai szolgáltatásként:  
— a tüzelőberendezések tüzeléstechnikai vizsgálatát, beszabályozását,

— a lakó- és a középületek tüzelőberendezéseiből eredő légszennyező anyagok kibocsátásának mérését,

— a kémény- és szellőzőjáratok helyének megállapítását (a továbbiakban együtt: nem kötelező munka).”

#### 2. §

A R. 4. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„4. § (1) A lakóépületi (háztartási, gyűjtő-, mászható) kéményeket a folyamatos vagy idény jellegű használat tartama alatt háromhavonként legalább egyszer ki kell tisztítani.

(2) A központi és az üzemi kéményeket a folyamatos vagy idény jellegű használat tartama alatt kéthavonként legalább egyszer ki kell tisztítani.

(3) A gyár- (gyári jellegű) kéményeket az üzemmenet folyamatosságához igazodó megállapodás szerinti időközönként, de évenként legalább egyszer — a megállapodás szerinti időpontban — ki kell tisztítani.”

#### 3. §

A R. 5. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A koromgyűjtő aknát és füstspót

a) a lakóépületi kéményeknél a kéménykiégetés alkalmával, de évenként legalább egyszer,

b) az ipari (ipari jellegű) kéményeknél pedig a kéménnytisztítás alkalmával kell kitisztítani.”

#### 4. §

A R. 6. §-a (1) bekezdésének második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Nem kell kiégetni a központi és a gyár- (gyári jellegű), továbbá a kizárólag gáztüzelés égéstermékének elvezetésére szolgáló kéményt.”

#### 5. §

A R. 7. §-ának (1) és (2) bekezdése úgy módosul, hogy az abban előírt füstnyomáspróbát, illetőleg felülvizsgálatot négyévenként kell elvégezni.

#### 6. §

A R. 8. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Tartalék kémény esetében a kémény típusának, illetőleg jellegének megfelelő szabályokat kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy azt nem kell kiégetni, de évenként legalább egyszer ki kell tisztítani, illetőleg használhatóságát ellenőrizni kell.”

#### 7. §

Ez a rendelet 1977. január 1. napján lép hatályba.

*Bondor József* s. k.,  
építésügyi és városfejlesztési miniszter

**AZ ALKOTMÁNY TIZENHEHEDEK MÓDOSÍTÁSA**  
(az Alkotmány módosításáról szóló 1983. évi II. törvény)

# MAGYAR KÖZLÖNY

## A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,

1983. december 27.,

kedd

60. szám

Ára: 4,— Ft

### TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
1983. évi II. tv.	1133
1983. évi III. tv.	1135
1983. évi IV. tv.	1153
8/1980—85. számú országgyűlési határozat	1171
Bizottsági tag felmentéséről és a bizottságokban megüresedett bizottsági helyek betöltéséről	1171
Országgyűlési közlemény	1171



### Törvények

#### 1983. évi II. törvény az Alkotmány módosításáról

Az 1949. évi XX. törvény módosításáról és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának egységes szövegéről szóló 1972. évi I. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) az alábbiak szerint módosul:

**1. §** Az Alkotmány 21. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(3) Az Országgyűlés Alkotmányjogi Tanácsot választ. Az Alkotmányjogi Tanács ellenőrzi a jogszabályok és a jogi iránymutatások alkotmányosságát. Az alkotmánnyal ellentétes rendelkezés végrehajtását — az Országgyűlés és az Elnöki Tanács által alkotott jogszabályok, valamint a Legfelsőbb Bíróság irányelvei és elvi döntései kivételével — felfüggesztheti.

(4) Az országgyűlési bizottságok és az Alkotmányjogi Tanács által kért adatokat mindenki köteles a rendelkezésükre bocsátani, illetőleg köteles előtűnik vallomást tenni.”

**2. §** az Alkotmány 33. §-a (1) bekezdésének d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A Minisztertanács)

„d) a minisztériumokat vezető miniszterekből, az Országos Terhivatal elnökéből és a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnökéből áll.”

**3. §** Az Alkotmány 38. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„38. § Az országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkár — a Minisztertanács által meghatározott feladatkörében — az állampolgároknak, az állami szervekre és a gazdálkodó szervezetekre kötelező rendelkezéseket adhat ki. Ezeket a hivatalos lapban ki kell hirdetni. E rendelkezések nem lehetnek ellentétesek az Országgyűlés, az Elnöki Tanács vagy a Minisztertanács által alkotott jogszabályokkal, valamint a miniszteri rendelettel.”

**4. §** az Alkotmány 41. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A főváros és a városok kerületekre oszthatók.”

**5. §** Az Alkotmány 45. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Magyar Népköztársaságban az igazságszolgáltatást a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága, a Fővárosi Bíróság és a megyei bíróságok, valamint a helyi bíróságok gyakorolják.”

**6. §** (1) Az Alkotmány 71. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az országgyűlési képviselőket, valamint a községi, a városi és a fővárosi kerületi tanácsok tagjait (a helyi tanácsokat) a választópolgárok általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, titkos szavazással választják. Az országgyűlési képviselőket választókerületenként és országos választási listán, a helyi tanácsokat választókerületenként választják.”

(2) Az Alkotmány 71. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az országgyűlési képviselőket, valamint a tanácsok tagjait választóik visszahívhatják. Az országos választási listán megválasztott képviselő visszahívásáról — a Hazafias Népfrengő Országos Tanácsának javaslatára — az Országgyűlés dönt.”



7. § (1) Ez a törvény 1984. január 1-én ← a 6. § az 1985. évi általános választás kitűzésének napján — lép hatályba. Végrehajtásáról a Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Minisztertanács gondoskodik.

(2) Ahol bármely jogszabály járásbírósról rendelkezik, helyette helyi bíróságot kell érteni.

Losonczy Pál s. k.,  
a Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
elnöke

Katona Imre s. k.,  
a Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
titkára

### Indokolás az Alkotmány módosításáról szóló törvényjavaslathoz

1. Népköztársaságunk Alkotmányát az Országgyűlés 1949-ben iktatta törvénybe. Az ezt követő negyedszázad társadalmi-gazdasági fejlődése következtében az alkotmányos tételek egy részét is korszerűsíteni kellett. Ezt a feladatot végezte el az Országgyűlés, amikor megalkotta az 1972. évi I. törvényt „az 1949. évi XX. törvény módosításáról és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának egységes szövegéről”.

Alkotmányunk jól szolgálja azoknak a feladatoknak a megoldását, amelyek a fejlett szocialista társadalom építése terén előttünk állnak. Előrehaladásunk fontos feltétele az államélet korszerűsítése, a szocialista demokrácia fejlesztése. Ez szükségessé teszi az Alkotmány módosítását is. A törvényjavaslat az Alkotmánynak az alkotmányosság fokozott védelmével, a Minisztertanács összetételével, az ország területi beosztásával, valamint az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választásával kapcsolatos rendelkezéseit érinti.

2. Az Alkotmány Népköztársaságunk alaptörvénye; megtartása és megtartatása valamennyi politikai, társadalmi és állami szervnek és minden állampolgárnak alapvető kötelessége. Az Alkotmánynak a Javaslat által nem érintett rendelkezése szerint az Országgyűlés ellenőrzi az Alkotmány megtartását, megsemmisíti az állami szerveknek Alkotmányba ütköző rendelkezését. Az Alkotmány végrehajtásán a Népköztársaság Elnöki Tanácsa őrökdi. Ebben a jogkörében minden olyan jogszabályt, amely az Alkotmányba ütközik, megsemmisít, illetőleg megváltoztat. A bíróságoknak és az ügyészségeknek is vannak az alkotmányosság védelmével összefüggő feladataik.

Mindezek ellenére indokolt, hogy az alkotmányosság védelmének meglévő állami-jogi biztosítékait továbbfejlesszük. A jogalkotásban és a jogalkalmazásban az alkotmányosság hatékonyabb érvényesülését elősegítené, ha a jogszabályokat és a jogi iránymutatásokat az alkotmányosság szempontjából egy új, önálló szerv: az Alkotmányjogi Tanács ellenőrizné. Ezt a szervet az Országgyűlés — többségében a tagjai sorából — választja meg. Az Alkotmányjogi Tanács az alkotmányellenes rendelkezés végrehajtását — az Országgyűlés és

az Elnöki Tanács által alkotott jogszabályok, valamint a Legfelsőbb Bíróság irányelvei és elvi döntései kivételével — felfüggesztheti.

A módosított rendelkezés szerint nemcsak az országgyűlési bizottságok, hanem az Alkotmányjogi Tanács által kért adatokat is köteles mindenki a rendelkezésére bocsátani, illetőleg köteles előtte vallomást tenni (Javaslat 1. §).

3. Az állami, társadalmi és gazdasági élet minden területén fontos követelmény, hogy a meghozott döntések a gyakorlatban következetesen megvalósuljanak. Ezért egyre inkább előtérbe kerül a jogszabályok, a kötelező határozatok stb. végrehajtásának ellenőrzése is. Ezen a téren kiemelkedő szerepe van a népi ellenőrzésnek, amely a feladatait úgy oldja meg, hogy az állampolgárokat bevonja az ellenőrzési munkába.

A népi ellenőrzés továbbfejlesztését szolgálja a Javaslatnak az a rendelkezése (2. §), amely a Minisztertanács tagjainak felsorolását kiegészíti a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnökével. Ennek megfelelően a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke a Minisztertanács teljes jogú tagjává válik, jogállása az Országgyűléshez, az Elnöki Tanácshoz és a Minisztertanácshoz való viszonyában ugyanaz, mint a miniszterké.

4. Az Alkotmány szerint jelenleg az országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkár — a Minisztertanács által meghatározott feladatkörében — az állami szervekre, vállalatokra, szövetkezetekre és egyéb gazdálkodó szervekre kötelező rendelkezéseket adhat ki. Ezeket a hivatalos lapban ki kell hirdetni. Az államtitkári rendelkezés nem lehet ellentétes az Országgyűlés, az Elnöki Tanács és a Minisztertanács által alkotott jogszabályokkal, továbbá a miniszteri rendelettel.

Jelenleg 12 olyan államtitkár van, aki országos hatáskörű szervet vezet, és így államtitkári rendelkezést bocsáthat ki. Az általuk vezetett szervek közül többnek a tevékenysége azonban nemcsak az állami szerveket, vállalatokat, szövetkezeteket és egyéb gazdálkodó szerveket érinti, hanem közvetlenül az állampolgárok jogait és kötelességeit is (pl. Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal, Országos Anyag- és Árhivatal, Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal, Országos Vízügyi Hivatal).

A Javaslat az országos hatáskörű szerveket vezető államtitkárok feladatai és jogalkotási hatásköre között — az Alkotmány 33. §-ának módosításával — akként teremti meg az összhangot, hogy az országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkár — a Minisztertanács által meghatározott feladatkörében — az állampolgárokra, az állami szervekre és a gazdálkodó szervezetekre kötelező rendelkezéseket adhat ki. Ezeket a hivatalos lapban ki kell hirdetni. E rendelkezések nem lehetnek ellentétesek az Országgyűlés, az Elnöki Tanács vagy a Minisztertanács által alkotott jogszabályokkal, valamint a miniszteri rendelettel (Javaslat 3. §).



## AZ ALKOTMÁNY TIZENNYOLCADIK MÓDOSÍTÁSA

(az Alkotmány és a választási törvény kiegészítéséről szóló 1985. évi VI. törvény)

# MAGYAR KÖZLÖNY

## A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,

1985. december 29.

vasárnap

54. szám

Ára: 19,— Ft

## TARTALOMJEGYZÉK

	TARTALOMJEGYZÉK	Oldal
	1985. évi VI. tv.	Az Alkotmány és a választási törvény kiegészítéséről — — — — — 1301
	1985. évi VII. tv.	A népgazdaság hetedik öt éves tervéről — — — 1301
	1985. évi VIII. tv.	A Magyar Népköztársaság 1986. évi állami költségvetéséről és a tanácsok 1986—1990. évi közpénzügyi előirányzatairól — — — — — 1332
	2/1985. (XII. 29.) MNB	A hitelpolitikai irányelvek végrehajtásáról — — — 1353
	11/1985. (XII. 29.) AH	A munkavédelemről szóló 47/1979. (XI. 30.) MT számú rendelet végrehajtásáról — — — — — 1356
	12/1985. (XII. 29.) AH	Az egyes fogyasztásnemek villamosenergia árának megállapításáról szóló 10/1981. (III. 6.) AH számú rendelkezés módosításáról — — — — — 1361
	13/1985. (XII. 29.) AH	Egyes jogszabályok hatályon kívül helyezéséről — — — — — 1361
	14/1985. (XII. 29.) AH	A fogyasztási cikk nagykereskedelmi tevékenység keretében értékesített termékek árképzéséről szóló 18/1984. (XI. 5.) AH számú rendelkezés módosításáról — — — — — 1362

## I. Rész

## Törvények

### 1985. évi VI. törvény az Alkotmány és a választási törvény kiegészítéséről

**1. §** Az 1949. évi XX. törvény módosításáról és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának egységes szövegéről szóló 1972. évi I. törvény 71. §-ának (1) bekezdése a következő rendelkezéssel egészül ki:

„Az országos választási listán megválasztott képviselő megüresedett helyére az új képviselőt — a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának jelölése alapján — az Országgyűlés választja meg.”

**2. §** Az országgyűlési képviselők és a tanácsok választásáról szóló 1983. évi III. törvény 4. §-a a következő új (2) bekezdéssel egészül ki, egyúttal a jelenlegi (2) bekezdés számozása (3) bekezdésre változik:

„(2) Az országos választási listán megválasztott képviselő megüresedett helyére az új képviselőt — a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának jelölése alapján — egy éven belül az Országgyűlés választja meg.”

**3. §** Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba.

Losonczi Pál s. k.,  
a Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
elnöke

Katona Imre s. k.,  
a Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
titkára

### 1985. évi VII. törvény A NÉPGAZDASÁG HETEDIK ÖTÉVES TERVÉRŐL

A magyar népgazdaság 1981—1985. évek közötti fejlődését a külgazdasági egyensúly javítása, a nemzetközi fizetőképesség megőrzése, a nemzeti jövedelem szerény mértékű növekedése, a belföldi felhasználás mérséklődése jellemezte. A lakosság életkörülményei összességében javultak, a beruházások mennyisége lényegesen csökkent. Az elért eredményekre alapozva és a változatlanul nehéz külgazdasági körülményeket figyelembe véve, az 1986—1990 közötti évekre szóló népgazdasági terv fő céljai: a termelés hatékonyságának erőteljes fokozása, a műszaki haladás gyorsítása, a gazdaság külső és belső egyensúlyának további megszilárdítása, a gazdasági fejlődés ezeken alapuló élénkítése, a lakosság életszínvonalának érzékelhető növelése és az életkörülmények további javítása.



**AZ ALKOTMÁNY TIZENKILENCEDIK MÓDOSÍTÁSA**  
(az Alkotmány módosításáról szóló 1987. évi X. törvény)

1598

MAGYAR KÖZLÖNY

64. szám

**1987. évi X. törvény**  
az Alkotmány módosításáról

**1. §** A Magyar Népköztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény — amelynek módosított és egységes szövegét az 1972. évi I. törvény állapította meg — 30. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„Ha az Országgyűlés nem ülésezik, az Országgyűlés jogkörét az Elnöki Tanács gyakorolja; az Alkotmányt azonban nem változtathatja meg, és nem alkothat jogszabályt olyan tárgykörben, amelynek szabályozása az Országgyűlés hatáskörébe tartozik.”

**2. §** Ez a törvény 1988. január 1-jén lép hatályba.

Németh Károly s. k.,  
Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
elnöke

Katona Imre s. k.,  
Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
titkára

**INDOKOLÁS**  
az Alkotmány módosításáról szóló  
törvényjavaslatához

Az Alkotmány hatályos rendelkezése szerint, ha az Országgyűlés nem ülésezik, az Országgyűlés jogkörét — az Alkotmány megváltoztatásának kivételével — az Elnöki Tanács gyakorolja. Ez a szabályozás lehetőséget ad arra, hogy az Elnöki Tanács olyan tárgykörben is törvényerejű rendeletet alkosson, amelyben a szabályozási jogkör az Országgyűlés számára van fenntartva.

Az államélet, a szocialista demokratizmus továbbfejlesztése érdekében erősíteni kell az Országgyűlésnek az ország életében — ezen belül a jogalkotásban — betöltött szerepét. Ez indokoltá teszi az Elnöki Tanács Országgyűlést helyettesítő jogkörének az eddigieknél fokozottabb alkotmányos korlátozását.

Ezt a célt szolgálja a benyújtott törvényjavaslat, amely az Alkotmány 30. §-ának (5) bekezdését azzal egészíti ki, hogy az Elnöki Tanács az Országgyűlést helyettesítő jogkörében nem alkothat jogszabályt olyan tárgykörben, amelynek szabályozása az Országgyűlés hatáskörébe tartozik.

E rendelkezés értelmében az Elnöki Tanács olyan tárgykörben, amelynek szabályozása az Alkotmány vagy más törvény szerint az Országgyűlés számára van fenntartva, nem alkothat törvényerejű rendeletet, ilyen kérdésben nem módosíthat, illetőleg nem helyezhet hatályon kívül törvényt.

**Az Országgyűlés határozatai**

**Az Országgyűlés**  
**15/1985–1990. számú**  
**határozata**

az Országgyűlés ifjúsági  
és sport állandó bizottsága megválasztásáról

1. Az Országgyűlés az ifjúsági és sport állandó bizottságát az alábbi összetételben megválasztotta.

Elnök, egyben felmentve a honvédelmi bizottsági tagsága alól: *dr. Géczy István.*

Titkár: *Pölösné Krizsán Ildikó.*

Tagok: *dr. Balla Éva,*  
*dr. Balogh Gábor,*  
*Bóna János,*  
*dr. Borsos Sándor,*  
*Bödöné Rózsa Edit,*  
*Czakó László,*  
*Fetter Gyula,*  
*Fiák László,*  
*Kardosné Török Ibolya,*  
*dr. Kiss Péter,*  
*Kosár István,*  
*Kovács Lászlóné,*  
*Krémerné Mihelisz Terézia,*  
*Nagy Endréné,*  
*Novák János,*  
*dr. Pálfi Dénes,*  
*Sibalinné Aradi Márta,*  
*Szabó István (Budapest),*  
*dr. Szabóné dr. Kakas Irén,*  
*Szatmári Lajos,*  
*dr. Szilágyi Tibor,*  
*Szűcs Gyula,*  
*Vörösné Csuka Márta,*  
*Zsóka Endre,*

A honvédelmi bizottság új tagja: *Elek József.*

2. Az Országgyűlés ügyrendjének 19. §-a kiegészül az ifjúsági és sport állandó bizottsággal.

*Sarlós István s. k.,*  
az Országgyűlés elnöke

*Rujsz Lászlóné s. k.,*  
az Országgyűlés jegyzője

*Dr. Pesta László s. k.,*  
az Országgyűlés jegyzője

**AZ ALKOTMÁNY HUSZADIK MÓDOSÍTÁSA****(az 1960 előtt kibocsátott jogszabályok rendezéséről szóló 1987. évi XII. törvény)**

1640

MAGYAR KÖZLÖNY

65. szám

ságának vezetője gondoskodik. Mindez megfelel az évtizedek óta kialakult és bevált gyakorlatnak.

**V. FEJEZET****ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK****Hatálybalépés****A 61. §-hoz**

A Javaslattal úgy rendelkezik, hogy a jogalkotásról szóló törvény 1988. január 1-jén lép hatályba. Ez azonban a hatálybalépése előtt alkotott jogszabály, határozat, utasítás, szabvány, ármegállapítás és jogi iránymutatás hatályát nem érinti. E rendelkezés célja az, hogy a törvény alkalmazása ne okozzon zavart a jogéletben. A törvény rendelkezéseit a hatálybalépése előtt kibocsátott jogszabályok, határozatok, utasítások, jogi iránymutatások vonatkozásában folyamatosan, azok felülvizsgálata során kell átvinni a gyakorlatba.

A Javaslattal egyértelműen rögzíti, hogy a jogalkotásról szóló törvény nem érinti az Alkotmányjogi Tanács jogkörét, továbbá a Legfelsőbb Bíróság irányelveire, elvi döntéseire, állásfoglalásaira és egyéb iránymutatásaira vonatkozó hatályos szabályokat.

**Felhatalmazás****A 62. §-hoz**

A Javaslattal a jogrendszer egységének és áttekinthetőségének előmozdítása, valamint a jogszabály-előkészítés és a jogalkotás szakmai követelményeinek érvényre juttatása érdekében felhatalmazza az igazságügyminisztert, hogy megállapítsa a jogszabályszerkesztés szabályait.

**Hatályukat vesztő és módosuló rendelkezések****A 63–64. §-hoz**

A Javaslattal hatályon kívül helyezi a jogalkotásra, a jogszabály-előkészítésre, a jogszabályokra és a jogi iránymutatásokra vonatkozó jogszabályokat, egyszersmind hatályon kívül helyezi, illetőleg módosítja az egyéb jogszabályoknak azokat a rendelkezéseit, amelyek a Javaslattal ellentétesek.

A Munka Törvénykönyve 12. §-ának (1) bekezdése szerint a dolgozók élet- és munkakörülményeivel kapcsolatos kérdéseket a Minisztertanács a Szakszervezetek Országos Tanácsának meghallgatásával szabályozza, illetőleg egyes határozatokat a SZOT-tal együtt ad ki. A Javaslattal az említett rendelkezéseket úgy módosítja, hogy a Szak-

szervezetek Országos Tanácsa helyett a szakszervezeteket említi. Ez a módosítás azért szükséges, mert a hatályos szabályozás a gyakorlatban túl haladottá vált, így esetenként a Szakszervezetek Országos Tanácsa is attól eltérő gyakorlatot kezdeményezett. A módosítást indokolja az is, hogy a Javaslattal szereplő szabályozás áll összhangban a szervezkedési szabadságról szóló, Magyarországon által is megerősített nemzetközi munkaügyi egyezményrel.

**1987. évi XII. törvény****az 1960 előtt kibocsátott jogszabályok rendezéséről**

A jogrendszernek az elavult szabályoktól való megtisztítása és ezáltal áttekinthetőségének biztosítása érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

**1. §** A törvény 1. számú mellékletében felsorolt jogszabályok hatályukat veszítik.

**2. §** Felhatalmazást kap az igazságügyminiszter, hogy a törvény 2. számú mellékletében felsorolt, 1945 előtt kibocsátott jogszabályok hatályos szövegét közzétegye, és ennek során az érdemet nem érintő szövegmódosításokat elvégezze.

**3. §** Ez a törvény 1988. január 1-jén lép hatályba.

*Németh Károly s. k.,* *Katona Imre s. k.,*  
a Magyar Népköztársaság a Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának Elnöki Tanácsának  
elnöke titkára

**1. számú melléklet****az 1987. évi XII. törvényhez**

A törvény 1. §-a alapján hatályukat vesztő jogszabályok a következők:

**TÖRVÉNYEK****1945**

1945. évi II. törvény az államfőt megillető ki-  
nevezési jogkör gyakorlásáról,

1945. évi III. törvény a Nemzeti Főtanácsról,

1945. évi X. törvény az 1945. évben viselendő  
közterhekről és fedezendő kiadásokról,

1945. évi XI. törvény az államhatalom gyakor-  
lásának ideiglenes rendezéséről,



## 1946

1946. évi III. törvény a Kurián honvédbírósági fellebbviteli tanács szervezéséről és az ezzel kapcsolatos rendelkezésekről,

1946. évi IV. törvény a magyar főudvarnagyi bíróság megszüntetéséről,

1946. évi V. törvény a bíróságok és az ügyészségek tagjainak az Igazságügyminisztériumban való ideiglenes alkalmazhatásáról szóló 1899: XLVIII. törvény hatályának meghosszabbításáról,

1946. évi VI. törvény a nemzeti kormány részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazásról,

1946. évi X. törvény az emberi alapjogok hatályosabb védelméről,

1946. évi XIV. törvény a vádtanács megszüntetéséről, a sajtóeljárás gyorsításáról és az államfogház-büntetés megszüntetéséről,

1946. évi XVI. törvény a magyar köztársaság kormánya részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazásról,

1946. évi XVII. törvény az államháztartásnak az 1946. évi január hó 1. napjától az 1946. évi október hó 31. napjáig terjedő viteléről,

1946. évi XIX. törvény a munkavállalók egyéni szabadságát, jogegyenlőségét és emberi méltóságát sértő egyes jogszabályok hatályon kívül helyezéséről,

1946. évi XXVI. törvény a nemzetgyűlési képviselők összeférhetetlenségéről,

1946. évi XXVII. törvény az 1946: XVII. törvénnyel az államháztartás vitelére adott felhatalmazás meghosszabbításáról,

1946. évi XXVIII. törvény a magyar köztársaság kormánya részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazás meghosszabbításáról,

## 1947

1947. évi II. törvény az 1946: XVII. törvénnyel az államháztartás vitelére adott felhatalmazás további meghosszabbításáról,

1947. évi III. törvény a nemzetgyűlési választói névjegyzék helyesbítésének elhalasztásáról,

1947. évi VII. törvény a magyar köztársaság elnökének a béke megkötésére való felhatalmazása tárgyában,

1947. évi VIII. törvény a magyar köztársaság kormánya részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazás meghosszabbításáról,

1947. évi IX. törvény az 1946: XVII. törvénnyel az államháztartás vitelére adott felhatalmazás további meghosszabbításáról,

1947. évi XII. törvény az Önkormányzati Testületek Kárpótlási Vagyona elnevezésű jogi személy megszűnéséről,

1947. évi XIII. törvény Békéscsaba megyei városnak törvényhatósági jogú várossá alakításáról,

1947. évi XIV. törvény az 1946/47. évi állami költségvetésről,

1947. évi XVI. törvény a magyar köztársaság kormánya részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazás újabb meghosszabbításáról,

1947. évi XVII. törvény a hároméves gazdasági tervről,

1947. évi XX. törvény az államháztartásnak az 1947. évi augusztus hó 1. napjától az 1947. évi október hó 31. napjáig terjedő viteléről,

1947. évi XXV. törvény az 1947: XX. törvénnyel az államháztartás vitelére adott felhatalmazás meghosszabbításáról,

1947. évi XXVI. törvény a magyar köztársaság kormánya részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazás újabb meghosszabbításáról,

1947. évi XXIX. törvény a fiataikorúak budapesti törvénytörvényéről,

1947. évi XXXIV. törvény a népbíraskodással kapcsolatos egyes rendelkezésekről,

1947. évi XXXV. törvény a közellátásügyi miniszteri állás megszüntetéséről és Országos Közellátási Hivatal szervezéséről,

## 1948

1948. évi I. törvény a tájékoztatásügyi miniszteri állás megszüntetéséről,

1948. évi II. törvény a nemzetgyűlési képviselők összeférhetetlensége tárgyában alkotott 1946: XXVI. törvény kiegészítéséről,

1948. évi V. törvény a honvédségi védőként eljáró nyugállományú és szolgálaton kívüli viszonybeli hadbírák fegyelmi felelősségéről,

1948. évi VI. törvény a magyar köztársaság megalapításának és az 1848/49. évi szabadságharc és forradalom emlékére engedélyezendő közkegyelemről,

1948. évi VII. törvény a büntetés végrehajtására vonatkozó egyes kivételes rendelkezésekről,

1948. évi VIII. törvény az 1947: XX. törvénnyel az államháztartás vitelére adott felhatalmazás újabb meghosszabbításáról,

1948. évi XIX. törvény az 1947/48. évi állami költségvetésről,

1948. évi XXII. törvény az ítélobírák áthelyezésének, úgyszintén az ítélobírák és az államügyészségi tagok végelbánás alá vonásának átmeneti szabályozásáról,

1948. évi XXIV. törvény a magyar köztársaság kormánya részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazás újabb meghosszabbításáról,

1948. évi XXVII. törvény az egyes villamosművek energiatelepeinek és távvezetékeinek állami tulajdonbavételéről és a villamos energiaszolgáltatással kapcsolatos egyéb rendelkezésekről szóló 1946: XX. törvény értelmében járó kártalanítást szabályozó törvényjavaslat benyújtására megszabott határidő meghosszabbításáról,



1948. évi XXXIV. törvény az állami költségvetési év kezdetéről, valamint az államháztartásnak az 1948. évi augusztus hó 1. napjától az 1948. évi december hó 31. napjáig terjedő viteléről,

1948. évi XLII. törvény a Nagy-Budapest területén megválasztott törvényhatósági bizottsági és képviselőtestületi tagok megbízatásának meghosszabbításáról,

1948. évi XLIII. törvény a nőkre nézve a közszolgálat körében és más életpályákon fennálló hátrányos helyzet megszüntetéséről,

1948. évi XLV. törvény a Magyar Nemzeti Bank létesítéséről és szabadalmáról szóló 1924: V. törvény kiegészítése és módosítása tekintetében intézkedő 1948. évi XXXII. törvény módosításáról,

1948. évi XLVI. törvény a honvédelmi miniszternek honvéd ügyészségek felállítása és megszüntetése tekintetében adott felhatalmazásról,

1948. évi XLVII. törvény a katonai titok tekintetében elkövetett hűtlenségre vonatkozó hatásköri rendelkezésekről,

1948. évi XLVIII. törvény a büntetőtörvények egyes fogyatékoságainak megszüntetéséről és pótlásáról,

1948. évi XLIX. törvény a kiskorúak és gondnokoltak gyámhatósági kezelés alá tartozó pénzeinek elhelyezése és a gyámpénztári tartalékalap megszüntetése tárgyában,

1948. évi L. törvény az országgyűlési választói névjegyzék helyesbítésének elhalasztásáról,

1948. évi LII. törvény az 1948: XXII. törvény hatályának kiterjesztéséről és a közjegyzők, valamint a bírósági végrehajtók elmozdítására vonatkozó átmeneti rendelkezésekről,

1948. évi LVI. törvény a magyar köztársaság kormánya részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazás újabb meghosszabbításáról,

1948. évi LIX. törvény az államháztartásnak az 1949. évi január hó 1. napjától az 1949. évi február hó 28. napjáig terjedő viteléről,

1948. évi LXI. törvény a községi illetőség megszüntetéséről,

1948. évi LXIII. törvény a katonai igazságügyi szervezet, valamint a katonai büntető bíráskodásban a fellebbvitel módosításáról,

#### 1949

1949. évi II. törvény a közigazgatási bíróság megszüntetéséről,

1949. évi V. törvény az 1949. évi állami költségvetésről,

1949. évi XV. törvény új minisztériumok szervezéséről és a magyar köztársaság kormányának átalakításáról,

1949. évi XVII. törvény a magyar köztársaság kormánya részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazás újabb meghosszabbításáról,

1949. évi XXI. törvény a Magyar Népköztársaság alkotmányának hatálybalépésével kapcsolatos egyes átmeneti rendelkezésekről,

1949. évi XXV. törvény a Magyar Népköztársaság első ötéves népgazdasági tervéről az 1950. január hó 1-jétől az 1954. december 31-ig terjedő időszakra,

1949. évi XXVIII. törvény az 1950. évi állami költségvetésről,

#### 1950

1950. évi III. törvény az 1951. évi állami költségvetésről,

1950. évi IV. törvény a Magyar Népköztársaság Alkotmányának módosításáról,

#### 1951

1951. évi II. törvény az ötéves tervről szóló 1949. évi XXV. törvény módosításáról,

1951. évi IV. törvény az 1952. évi állami költségvetésről,

#### 1952

1952. évi I. törvény az Alkotmány 24. §-a új szövegének megállapításáról,

1952. évi V. törvény az 1953. évi állami költségvetésről,

#### 1953

1953. évi IV. törvény a Magyar Népköztársaság Alkotmánya 24. §-a új szövegének megállapításáról,

1953. évi VI. törvény a Magyar Népköztársaság Alkotmányának módosításáról,

#### 1954

1954. évi IV. törvény a Magyar Népköztársaság 1954. évi költségvetéséről és az 1953. évi költségvetés végrehajtásáról szóló jelentés jóváhagyásáról,

1954. évi VII. törvény belkereskedelmi minisztérium és külkereskedelmi minisztérium felállításáról,

1954. évi VIII. törvény a Magyar Népköztársaság Alkotmányának módosításáról,

#### 1955

1955. évi I. törvény a Magyar Népköztársaság 1955. évi költségvetéséről és az 1954. évi költségvetés végrehajtásáról szóló jelentés jóváhagyásáról,



1955. évi II. törvény a Magyar Népköztársaság Alkotmánya 24. §-a új szövegének megállapításáról,

1955. évi IV. törvény az Alkotmány 24. §-a új szövegének megállapításáról,

### 1956

1956. évi II. törvény a Magyar Népköztársaság 1956. évi költségvetéséről,

1956. évi III. törvény a szénbányászati minisztérium és a vegyipari és energiaügyi minisztérium átszervezéséről,

### 1957

1957. évi I. törvény az 1953. évi május hó 17. napján megválasztott Országgyűlés megbízatásának meghosszabbításáról,

1957. évi III. törvény a Magyar Népköztársaság 1957. évi költségvetéséről,

1957. évi VI. törvény a magyar állampolgárokak külföldi állampolgárral való házasságkötéséről, valamint a külföldi állampolgárok örökbefogadásáról,

### 1958

1958. évi I. törvény a Magyar Népköztársaság 1958. évi költségvetéséről,

1958. évi II. törvény az 1958—1960. évi hároméves népgazdaságfejlesztési terv irányelveiről,

### 1959

1959. évi I. törvény a Magyar Népköztársaság 1959. évi költségvetéséről,

1959. évi III. törvény a Magyar Népköztársaság 1958. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló jelentés jóváhagyásáról,

### Törvényerejű rendeletek

#### 1949

1949. évi 2. számú törvényerejű rendelet az alapítványokra vonatkozó kérdések szabályozásáról,

1949. évi 7. számú törvényerejű rendelet az Országos Közéletési Hivatal megszüntetéséről és a belkereskedelmi miniszter ügykörének újabb megállapításáról,

1949. évi 10. számú törvényerejű rendelet a szövetkezetek felügyeletéről,

1949. évi 11. számú törvényerejű rendelet a gazdasági irodákról,

#### 1950

1950. évi 2. számú törvényerejű rendelet az államigazgatás gazdálkodásának, számvitelének és a gazdálkodás ellenőrzésének reformjáról,

1950. évi 4. számú törvényerejű rendelet a tervgazdálkodás büntetőjogi védelméről,

1950. évi 7. számú törvényerejű rendelet egyes megyei bíróságok és járásbíróságok megszüntetéséről, székhelyük és területük megváltoztatásáról, valamint új megyei bíróságok és járásbíróságok felállításáról,

1950. évi 11. számú törvényerejű rendelet a foglyok megszökésének büntetés alá helyezése tárgyában,

1950. évi 23. számú törvényerejű rendelet az egyetemi hittudományi karoknak az egyházak részére való átadása tárgyában,

1950. évi 33. számú törvényerejű rendelet az ötszázezer forintot el nem érő pót- és rendkívüli hitelek engedélyezéséről,

1950. évi 38. számú törvényerejű rendelet a katonai büntetőbíróságok hatáskörének kiterjesztéséről,

1950. évi 39. számú törvényerejű rendelet a Büntető Törvénykönyv Általános Részének hatályba léptetéséről,

#### 1951

1951. évi 21. számú törvényerejű rendelet az államtitok és a hivatali titok büntetőjogi védelméről,

1951. évi 23. számú törvényerejű rendelet a helyi tanácsok taglétszámának kiegészítéséről,

1951. évi 27. számú törvényerejű rendelet a külföldön tartózkodó magyar állampolgárok részére az 1950. évi 9. sz. törvényerejű rendelet alapján adható közkegyelem határidejének újabb meghosszabbításáról,

1951. évi 31. számú törvényerejű rendelet az 1951: III. törvénybe iktatott büntető perrendtartás hatálybaléptetéséről, végrehajtásáról és a katonai büntető eljárásban való alkalmazásáról,

1951. évi 34. számú törvényerejű rendelet a fiatalok számára vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezésekről,

#### 1952

1952. évi 1. számú törvényerejű rendelet új minisztériumok szervezéséről,

1952. évi 12. számú törvényerejű rendelet a feltételes szabadságra bocsátás szabályainak módosításáról,

1952. évi 20. számú törvényerejű rendelet a Népgazdasági Tanács megszüntetéséről,

1952. évi 21. számú törvényerejű rendelet új minisztériumok felállításáról,



## 1953

1953. évi 10. számú törvényerejű rendelet a beadás elmulasztása miatt kivetett kártérítések törlesztéséről, a beadási hátralékok elengedéséről, valamint a termelőszövetkezetek beadási kötelezettségének 10%-os csökkentéséről,

1953. évi 15. számú törvényerejű rendelet a Gazdasági és Műszaki Akadémia megszüntetéséről,

1953. évi 18. számú törvényerejű rendelet az egyénileg gazdálkodó parasztok őszi termésű kapásnövényekből fennálló beadási kötelezettségének 10 százalékos csökkentéséről, valamint a gabonafélék és az őszi termésű kapásnövények forgalmi korlátozásának megszüntetéséről,

1953. évi 22. számú törvényerejű rendelet az uzsorabírószági különtanácsok megszüntetéséről,

1953. évi 23. számú törvényerejű rendelet a borbeadásra kötelezett termelők részére nyújtott kedvezményekről,

## 1954

1954. évi 5. számú törvényerejű rendelet a „Magyar Népköztársaság kiváló művésze” és a „Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze” cím adományozásának időpontjáról,

1954. évi 7. számú törvényerejű rendelet az Idegen Nyelvek Főiskolája megszűnéséről,

1954. évi 19. számú törvényerejű rendelet a közügyektől eltiltás szabályainak módosításáról,

1954. évi 27. számú törvényerejű rendelet a Külügyi Főiskola megszüntetéséről,

1954. évi 30. számú törvényerejű rendelet az Állami Gazdaságok Minisztériuma és az Országos Erdészeti Főigazgatóság felállításáról,

1954. évi 31. számú törvényerejű rendelet a tanácsok tagjainak választása alkalmával Országos Választási Elnökség alakításáról,

1954. évi 33. számú törvényerejű rendelet a Minisztertanács részére az 1955. éves tervek megalkotására adott felhatalmazásról,

## 1955

1955. évi 7. számú törvényerejű rendelet a vámjog szabályozásáról szóló 1954. évi 16. számú törvényerejű rendelet módosításáról,

1955. évi 27. számú törvényerejű rendelet az Állami Ellenőrzés Minisztériumának felállításáról,

1955. évi 28. számú törvényerejű rendelet az Állami Ellenőrzés Minisztériumának hatásköréről,

1955. évi 37. számú törvényerejű rendelet az ipari technikumokról,

## 1956

1956. évi 14. számú törvényerejű rendelet a technikumot végzettek kötelező szakmai gyakorlati idejének rendezéséről,

1956. évi 21. számú törvényerejű rendelet a mezőgazdasági termények és termékek kötelező beadásának megszüntetéséről,

1956. évi 24. számú törvényerejű rendelet a miniszterhelyettesek kinevezéséről,

1956. évi 26. számú törvényerejű rendelet a doktori cím adományozásáról szóló 1951. évi 26. számú törvényerejű rendelet 8. § (1) bekezdésének hatálytalanításáról,

1956. évi 29. számú törvényerejű rendelet a gyári munkásörsegek fegyverviselésének szabályozásáról,

1956. évi 30. számú törvényerejű rendelet a gyűlések és felvonulások ideiglenes engedélyhez kötéséről,

1956. évi 33. számú törvényerejű rendelet egyes minisztériumok összevonásáról és megszüntetéséről,

1956. évi 36. számú törvényerejű rendelet a kötelező tűz- és jégbiztosítás megszüntetéséről,

## 1957

1957. évi 2. számú törvényerejű rendelet a gyűlések és a felvonulások ideiglenes engedélyhez kötéséről szóló 1956. évi 30. számú törvényerejű rendelet hatályának meghosszabbításáról,

1957. évi 5. számú törvényerejű rendelet Munkaügyi Minisztérium felállításáról,

1957. évi 8. számú törvényerejű rendelet egyes büntető eljárási rendelkezések módosításáról,

1957. évi 18. számú törvényerejű rendelet a kiskorú gyermek tartózkodási helyének kijelöléséhez szükséges gyámhatósági engedélyről,

1957. évi 21. számú törvényerejű rendelet a sokgyermekes anyák jutalmazásáról,

1957. évi 23. számú törvényerejű rendelet a gyűlések és felvonulások ideiglenes engedélyhez kötéséről szóló 1956. évi 30. számú törvényerejű rendelet hatályának meghosszabbításáról,

1957. évi 24. számú törvényerejű rendelet a jogellenesen külföldre távozott személyek hazatérésének megkönnyítéséről,

1957. évi 39. számú törvényerejű rendelet a Munka Törvénykönyve egyes rendelkezéseinek módosításáról,

1957. évi 62. számú törvényerejű rendelet a rögtönbíráskodási eljárás megszüntetéséről,

1957. évi 63. számú törvényerejű rendelet a munkástanácsokról,

## 1958

1958. évi 16. számú törvényerejű rendelet a büntető eljárás egyes rendelkezéseinek módosításáról,



1958. évi 21. számú törvényerejű rendelet a tartási és gondozási kötelezettség teljesítésének büntetőjogi védelméről,

1958. évi 35. számú törvényerejű rendelet az újonnan megválasztott tanácsok első ülésének összehívásáról,

### 1959

1959. évi 11. számú törvényerejű rendelet az 1950. évi 18. számú törvényerejű rendelet hatályon kívül helyezéséről és az 1953. évi 17. számú határozat módosításáról,

1959. évi 30. számú törvényerejű rendelet az 1960. évi népszámlálásról,

### 1. számú melléklet az 1987. évi XII. törvényhez

A törvény 2. §-ában említett, 1945 előtt kibocsátott jogszabályok:

1872. évi XXVII. törvény a Győrtől Sopronon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezető gőzmozdonyvasút kiépítéséről,

1874. évi XXX. törvény a Győrtől Sopronon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezető gőzmozdonyvasút kiépítéséről szóló 1872: XXVII. törvény módosításáról,

1875. évi XXXVII. törvény a kereskedelmi törvényről,

1895. évi XLIII. törvény a vallás szabad gyakorlásáról,

1896. évi XXIX. törvény a Fertővidéki Helyi Érdeku Vasút Rt. engedélyokmányáról,

1920. évi XXXVII. törvény a Pénzügyi Központokról,

1926. évi XIII. törvény a Pénzügyi Központokról szóló 1920: XXXVII. törvény egyes rendelkezéseinek módosításáról,

1927. évi XXXI. törvény március 15-ének nemzeti ünnepé nyilvánításáról,

1927. évi XXXV. törvény a jelzalogról,

1930. évi V. törvény a korlátolt felelősségű társaságról és a csendes társaságról.

## INDOKOLÁS

az 1960 előtt kibocsátott jogszabályok rendezéséről szóló törvényjavaslathoz

### I.

#### Általános indokolás

A felszabadulás óta eltelt több, mint négy évtized során szocialista jogrendszerünk kiépült, és alkalmas arra, hogy betöltse szerepét a szocialista társadalmunk építésével járó feladatok megoldásában.

Az utóbbi években bekövetkezett jelentős társadalmi-gazdasági változásokkal összefüggésben a jogrendszer hatékony működését nehezítő körülmények is kialakultak. Az egyik ilyen körülmény a jogi túlszabályozás, ami leginkább arra vezethető vissza, hogy a jogot nem a rendeltetésének megfelelően veszik igénybe a társadalmi viszonyok rendezése során. Jogrendszerünk hatékony működését gátolja továbbá az is, hogy hazánkban teljes körű, az egész jogrendszert átfogó jogszabály-rendelet még nem történt, ezért a hatályos jog — a jogszabályok igen nagy száma, valamint a formailag még hatályos, de napjainkra már végrehajtott vagy elavult rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok miatt — szinte áttekinthetetlen.

A törvényjavaslat (a továbbiakban: javaslat) a túlszabályozottság csökkentése, az egységes, áttekinthető, egyértelmű és az elavult szabályoktól mentes jogrendszer megteremtése érdekében rendezi az 1960 előtt kiadott törvényeket és törvényerejű rendeleteket (a továbbiakban: magas szintű jogszabályok).

A rendezés nem terjed ki a történelmi személyiségek és események emlékét és jelentőségét megőrzítő magas szintű jogszabályokra. Nem terjed ki — az 1945 előtt kibocsátott jogszabályok közül — a nemzetközi szerződésekre vonatkozó jogszabályokra sem, mert a velük kapcsolatos állásfoglalás általában a másik szerződő felet is érinti.

### II.

#### Részletes indokolás

1. A javaslat 1. §-a — a kodifikációs elveknek megfelelően — hatályon kívül helyezi azokat a magas szintű jogszabályokat, amelyek

a) napjainkra elavult, túlhaladott rendelkezéseket tartalmaznak, illetőleg időközben megszűnt jogintézményekről, szervezetekről, szervekről rendelkeznek;

b) egyszeri feladatot, intézkedést határoznak meg, és ezeket már végrehajtották (pl. közkegyelem gyakorlása), ide értve azokat a jogszabályokat is, amelyek jogszabály vagy jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szólnak, továbbá amelyek tárgyaról ma már nem jogszabályi úton határoznak;

c) meghatározott időszakra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak (pl. terv-törvények, költségvetési törvények, adott időszakra vonatkozó felhatalmazást tartalmazó törvények);

d) olyan kérdéseket szabályoznak, amelyeket később újraszabályoztak anélkül, hogy ezeket a jogszabályokat ténylegesen hatályon kívül helyezték volna (pl. az Alkotmány módosításai az Alkotmány egységes szövegének megállapítása előtt);

e) az idők során teljesen kiürültek, csak a címük és a záró rendelkezésük maradt meg (pl. a Büntető Törvénykönyv Általános Részének hatályba léptetéséről szóló 1950. évi 39. sz. tvr.).



**AZ ALKOTMÁNY HUSZONEGYEDIK MÓDOSÍTÁSA**  
(az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi I. törvény)

84

MAGYAR KÖZLÖNY

5. szám

*dr. Kullmann Lajosnak*, az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet főigazgató főorvos helyettesének,

*Miksi Mátýásnak*, a Tisza Volán tehergépkocsi-vezetőjének,

*Molnár Péternek*, a MÁV Vezérigazgatóság ügyintéző csoportvezetőjének,

*Nagy Tibornak*, a Légügyi Igazgatóság osztályvezetőjének,

*Fetőfi Lászlónak*, a Közlekedési Minisztérium osztályvezetőjének,

*Prisztavok Jánosnak*, a MÁV Békéscsabai Vontatási Főnökség üzemeltetési reszortosának a

MUNKA ÉRDEMREND  
ezüst fokozata;

*Bedő Ferencnek*, a KISOSZ Veszprém Megyei Szervezete titkárának,

*Brenner Lászlónak*, a Lenti Épületasztalos és Faipari Vállalat műszaki igazgatóhelyettesének,

*Háromsitz Istvánnéknak*, a Közlekedési Minisztérium főelőadójának,

*Lendvai Ferencnek*, a MTESZ Borsod Megyei Szervezete főmérnökének,

*Major Mihálynak*, a MÁV Komáromi Körzeti Üzemfőnökség váltókezelőjének,

*Mazács Jánosnak*, a Hungarocamion Vállalat autószerelőjének,

*Muradin Péternek*, a MAHART vezérigazgatójának,

*Nagy Sándornak*, az Északmagyarországi Áramszolgáltató Vállalat igazgatóhelyettesének, a MTESZ Borsod Megyei Szervezete V. B. tagjának,

*Pénzes Károlynak*, a MÁV Budapest—Ferencváros Vontatási Főnökség mozdonyvezetőjének,

*Polyák Józsefnének*, a Bács-Kiskun Megyei Tanács V. B. főelőadójának,

*Roskó Zoltánnak*, a Közlekedési Minisztérium főelőadójának,

*Tóth Szilárdnak*, a MÁV Szombathelyi Járműjavító Üzem csoportvezetőjének,

*dr. Valentini Ödönnek*, a Közlekedési Minisztérium osztályvezetőjének a

MUNKA ÉRDEMREND  
bronz fokozata

kitüntetést adományozza.

*Dr. Straub F. Brúnó* s. k.,  
a Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
elnöke

*Katona Imre* s. k.,  
a Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
titkára

## II. rész JOGSZABÁLYOK

### Törvények

#### 1989. évi I. törvény az Alkotmány módosításáról\*

A Magyar Népköztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény — amelynek módosított és egységes szövegét az 1972. évi I. törvény állapította meg — (a továbbiakban: Alkotmány) a következők szerint módosul:

1. § Az Alkotmány II. fejezetének címe helyébe a következő cím lép:

„A Magyar Népköztársaság Országgyűlése, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és az Alkotmánybíróság.”

2. § Az Alkotmány 19. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Országos népszavazást az Országgyűlés rendelhet el. A népszavazásra vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.”

3. § Az Alkotmány 21. §-ának (3) bekezdése a hatályát veszti, (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, és a (4) bekezdés számozása (3) bekezdésre módosul:

„(3) Az országgyűlési bizottságok által kért adatokat mindenki köteles a rendelkezésükre bocsátani, illetőleg köteles előttük vallomást tenni.”

4. § Az Alkotmány 22. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„22. § (1) Az Országgyűlés szükség szerint tartja üléseit, de évenként legalább négy ülészakot tart.

(2) Az Országgyűlés összehívásáról az Országgyűlés elnöke gondoskodik. Az Országgyűlés alakuló ülését a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa hívja össze.

(3) Az Országgyűlést a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, illetőleg a Minisztertanács által indítványozott időpontra és napirenddel, valamint az országgyűlési képviselők egyharmadának írásbeli kérelmére össze kell hívni.”

5. § Az Alkotmány 26. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„26. § Az Országgyűlés által elfogadott törvényt az Országgyűlés elnöke és a soros jegyzők írják alá. A törvény kihirdetéséről az Országgyűlés elnöke gondoskodik.”

6. § Az Alkotmány II. fejezete a következő címmel és 32/A. §-sal egészül ki:

\* A törvényt az Országgyűlés az 1989. január 10-i ülésén fogadta el.



„Az Alkotmánybíróság

32/A. § (1) Az Alkotmánybíróság ellenőrzi a jogszabályok és a jogi iránymutatások alkotmányosságát, illetőleg ellátja a törvénnyel hatáskörébe utalt feladatokat.

(2) Az Alkotmánybíróság — a törvény kivételével — minden alkotmányértő jogszabályt, illetőleg jogi iránymutatást megsemmisít, az alkotmányértő törvény végrehajtását felfüggeszti.

(3) Az Alkotmánybíróság elnökét és tíz tagját az Országgyűlés választja, s a törvényben meghatározott ok alapján hívhatja vissza.

(4) Az Alkotmánybíróság szervezetéről és működéséről külön törvény rendelkezik.”

7. § Az Alkotmány 33. §-ának (2) bekezdése a következő mondatral egészül ki:

„A Minisztertanács megbízatása a következő Országgyűlés első üléséig tart.”

8. § Az Alkotmány 42. §-a (1) bekezdésének második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Tanácsot város és község, illetőleg több község közösen is alakíthat.”

9. § Az Alkotmány 64. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„64. § A Magyar Népköztársaság biztosítja a szólás- szabadságot és a sajtószabadságot.”

10. § Az Alkotmány 65. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„65. § (1) Az egyesülés és a békés gyülekezés joga mindenkit megillet.

(2) Az egyesülési jog és a gyülekezési jog gyakorlása nem sértheti a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendjét.

(3) Az egyesülési jog és a gyülekezési jog gyakorlására vonatkozó részletes szabályokat törvény állapítja meg.”

11. § Az Alkotmány 70. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az állampolgárok az általános honvédelmi kötelezettség alapján katonai szolgálatot, illetőleg törvényben meghatározott feltételek szerint azt helyettesítő polgári szolgálatot teljesítenek.”

12. § Ez a törvény — az 1., 3., 6. és 11. § kivételével — kihirdetése napján lép hatályba; egyidejűleg az Alkotmány 30. §-a (1) bekezdésének *b*) és *d*) pontja a hatályát veszti. Az 1., 3., 6. és 11. § hatálybalépéséről külön törvény rendelkezik.

Dr. Straub F. Brúnó s. k.,  
a Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
elnöke

Katona Imre s. k.,  
a Magyar Népköztársaság  
Elnöki Tanácsának  
titkára

INDOKOLÁS

az Alkotmány módosításáról szóló törvényjavaslatához

1. A politikai intézményrendszer reformjának, a szocialista jogállamiság kiteljesítésének célkitűzésével összhangban folyik az Alkotmány felülvizsgálata. A munka eddigi eredményeképpen nyilvánvalóvá vált, hogy új Alkotmány kidolgozása szükséges, s a felülvizsgálatot a továbbiakban ennek megfelelően kell folytatni. A politikai intézményrendszer megfelelő ütemű reformjához azonban az új Alkotmány megalkotását megelőzően több olyan törvény, illetőleg magas szintű jogszabály megalkotása, módosítása szükséges, amely időközben is szükségessé teszi az Alkotmány módosítását.

Az Alkotmány módosításáról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) ennek megfelelően az Országgyűlés ügyrendjének (házzabályainak) korszerűsítése, az egyesülési jogról és a gyülekezési jogról szóló törvényjavaslatok előkészítése során felmerült és szükségessé vált módosításokat, valamint az Alkotmánybíróság létrehozásához, a népszavazás törvényi szintű szabályozásához, illetőleg a honvédelmi kötelezettségen alapuló alternatív polgári szolgálat bevezetéséhez szükséges módosításokat tartalmazza. E mellett a Javaslat a gyakorlatban felmerülő igényeknek megfelelően az Alkotmány módosításával lehetőséget ad arra, hogy város és község is létrehozasson közös tanácsot.

2. Az Országgyűlés ügyrendjének (házzabályainak) korszerűsítése azt a célt szolgálja, hogy az Országgyűlés megnövekedett szerepével kerüljenek összhangba szervezetének és működésének szabályai. Az ügyrend korszerűsítésével összefüggésben három kérdésben vált indokolttá az Alkotmány módosítása.

Az Országgyűlés összehívásával és ülészakaival kapcsolatos szabályozás módosítását a kialakult gyakorlat és annak kifejezésre juttatása teszi szükségessé, hogy az Országgyűlés működése, ülésezése elsősorban ne az Országgyűlésen kívüli állami szerv döntésétől függjön. Ezért a Javaslat — a kialakult gyakorlatnak megfelelően — rögzíti, hogy az Országgyűlés évenként legalább négy ülészakot tart, illetőleg — az alakuló ülés összehívása kivételével — az Országgyűlés összehívására vonatkozó hatáskört az Elnöki Tanácstól az Országgyűlés elnökéhez helyezi át. A kormányzati munka megfelelő feltételeinek biztosítása érdekében a Javaslat azt a rendelkezést, hogy az Országgyűlést a képviselők egyharmadának írásbeli kérelmére össze kell hívni, kiegészíti azzal, hogy az Országgyűlést az Elnöki Tanács és a Minisztertanács indítványára is össze kell hívni. (4. §, 12. §).

A Javaslat annak a törekvésnek megfelelően, hogy az Országgyűlés törvényhozó hatalma maradéktalanul kifejezésre jusson, a törvények aláírására vonatkozó hatáskört az Elnöki Tanács elnökétől és titkárától az Országgyűlés elnökéhez és soros jegyzőihöz helyezi át. Ennek megfelelően módosítja a Javaslat a törvények kihirdetésére vonatkozó szabályozást is (5. §).



**AZ ALKOTMÁNY HUSZONKETTEDIK MÓDOSÍTÁSA**  
(az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi VIII. törvény)

# MAGYAR KÖZLÖNY

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,

1989. május 26.,

péntek

**33. szám**

Ára: 10,— Ft

## TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
1989: VIII. tv.	585
1989: IX. tv.	
1989: X. tv.	586
1989: XI. tv.	587
1989: XII. tv.	587
44/1989. (V. 26.) MT r.	588
45/1989. (V. 26.) MT r.	588
22/1989. (V. 26.) PM—MM r.	589
5/1989. (V. 26.) OGY h.	589
4/1989. (V. 26.) OGYE h.	590
66/1989. (V. 26.) NET h.	590
1064/1989. (V. 26.) MT h.	590
1065/1989. (V. 26.) MT h.	591
1066/1989. (V. 26.) MT h.	591
13. Fpk. 67/1989./4. Föv. Bír.	591
11. Fpk. 109/1989./1—I. Föv. Bír.	592

## II. rész JOGSZABÁLYOK

### Törvények

#### 1989. évi VIII. törvény az Alkotmány módosításáról

A Magyar Népköztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény — amelynek módosított és egységes szövegét az 1972. évi I. törvény állapította meg — (a továbbiakban: Alkotmány) a következők szerint módosul:

1. § Az Alkotmány a következő 39/A. § és 39/B. §-sal egészül ki:

„39/A. § (1) A képviselők legalább egyötöde a Minisztertanáccsal vagy valamely tagjával szemben frásban bizalmatlansági indítványt nyújthat be. A Minisztertanács elnökével szemben benyújtott bizalmatlansági indítványt a Minisztertanáccsal szemben benyújtott bizalmatlansági indítványnak kell tekinteni.

A törvényt az Országgyűlés az 1989. május 10-i ülésén fogadta el.

(2) Az indítvány feletti vitát és szavazást az Országgyűlés soron következő ülészakán, de legkorábban a be-terjesztéstől számított öt nap után, legkésőbb a be-terjesztéstől számított tizenöt napon belül kell megtartani.

(3) A Minisztertanács — elnöke útján — bizalmi szavazást javasolhat a (2) bekezdésben előírt határidők szerint.

(4) A Minisztertanács — elnöke útján — azt is javasolhatja, hogy az általa benyújtott előterjesztés feletti szavazás egyben bizalmi szavazás legyen.

39/B. § (1) A bizalom megvonása esetén a Minisztertanács az új Minisztertanács megválasztásáig hivatalban marad, és gyakorolja mindazokat a jogokat, amelyek a Minisztertanácsot megilletik; nemzetközi szerződést azonban nem köthet, és rendeletet csak törvény kifejezett felhatalmazása alapján halaszthatatlan esetben alkothat.

(2) Az Országgyűlés a bizalom megvonásától számított hatvan napon belül egyszerre határoz az új Minisztertanács programjának elfogadása és tagjainak megválasztása felől.

2. § Ez a törvény kihirdetése napján lép hatályba.

Dr. Szűrös Máttyás s. k.,  
az Országgyűlés elnöke

Balogh László s. k.,  
az Országgyűlés jegyzője

Dr. Karvalits Ferenc s. k.,  
az Országgyűlés jegyzője



**AZ ALKOTMÁNY HUSZONHARMADIK MÓDOSÍTÁSA**  
(a honvédelemről szóló 1976. évi I. törvény módosításáról szóló 1989. évi XXII. törvény)

810

MAGYAR KÖZLÖNY

46. szám

„(2) A szövetkezet a lakosság részére kötelező ipari, kereskedelmi és szolgáltatói tevékenység biztosítása céljából ingyenesen kapott állami tulajdonú ingatlant — vagy a jogelőd tulajdonában volt ilyen ingatlant — nem idegenítheti el. Ha ezt a tevékenységét megszünteti a tulajdonjog visszaszáll az államra, illetve az ingatlan fekvése szerinti helyi tanácsra, amely viszont a lakossági szolgáltatásokról köteles gondoskodni.”

4. § E törvény 1989. július 1. napján lép hatályba.

*Dr. Szűrös Mátyas s. k.,*  
az Országgyűlés elnöke

*Dr. Pesta László s. k.,*  
az Országgyűlés jegyzője

*Rujsz Lászlóné s. k.,*  
az Országgyűlés jegyzője

**INDOKOLÁS**

az 1989. évi XIX. törvénnyel módosított  
1987. évi I. törvény módosításához

**ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS**

Az Országgyűlés 1989. június 1-jén fogadta el az 1989. évi XIX. törvényt, amely módosította a földről szóló 1987. évi I. törvényt. A módosításokat tartalmazó törvény hatályba lépése előtt nyilvánvalóvá vált, hogy a törvény 12. és 13. §-ának eredeti módosítása nemkívánatos gazdasági hatásokkal járna, és amelyekre a jogalkotói szándék nem terjedt ki. E nemkívánatos hatásokat kívánja a tervezet kiküszöbölni.

**RÉSZLETES INDOKOLÁS**

(Tv. I. §-ához)

A 12. § javasolt szövege megegyezik a Földtörvény eredeti 12. §-ával. Ennek értelmében állami ingatlant csak állami szerv és társadalmi szervezet kezelhet. Az állami szerv és társadalmi szervezetek fogalmát a végrehajtási rendeletek határozzák meg, ezért részletezésük (kölségvetési szerv, párt stb.) szükségtelen.

Az állami szerv, illetőleg a társadalmi szervezet a kezelői jogot a tulajdonosi irányítást gyakorló szerv határozatával, hatósági határozattal, az ingatlan kezelőjével kötött megállapodás, valamint a tulajdonjog az állam javára való megszerzésével szerezheti meg. Ehhez az ingatlan nyilvántartásba való bejegyzés is szükséges, kivéve, ha a kezelői jog megszerzése a tulajdonosi irányítást gyakorló szerv határozatán vagy hatósági határozaton alapul. A kezelői jogot azonban az ingatlan nyilvántartásba ezekben az esetekben is be kell jegyeztetni.

(Tv. 2. §-ához)

Az eredeti jogalkotói szándéknak megfelelően a javaslat korlátozza a társadalmi szervezetek kezelésében lévő ingatlanokkal kapcsolatos rendelkezési jogokat.

**1989. évi XXII. törvény**

a honvédelemről szóló  
1976. évi I. törvény módosításáról\*

1. § A honvédelemről szóló 1976. évi I. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 20. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az állami vállalat, az egyéb állami gazdálkodó szerv, a szövetkezet, a gazdasági társaság — a kizárólag külföldi tőkével működő kivételével —, az egyes jogi személyek vállalata, a leányvállalat, a pénzügyintézet és a vízgazdálkodási társulat (a továbbiakban együtt: gazdálkodó szervezet) feladata, hogy folyamatosan megtegye azokat az intézkedéseket, amelyek az ország gazdasági erőforrásainak a honvédelem érdekében szükséges felhasználását szolgálják.”

2. § A Hvt. 23. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„23. § A hadkötelezettség általános. Magában foglalja a katonai vagy a polgári szolgálat teljesítésével kapcsolatos, törvényben meghatározott személyes kötelezettségeket.”

3. § A Hvt. 24. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A férfiak hadkötelezettsége magában foglalja:

a) a jelentkezési és

b) a katonai szolgálati vagy a polgári szolgálati kötelezettséget.”

4. § A Hvt. 25. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„25. § (1) A jelentkezési kötelezettség magában foglalja:

a) a megjelenési kötelezettséget a nyilvántartási adatok felvétele, ellenőrzése, orvosi vizsgálat vagy gyógykezelés, sorozás, illetőleg a fegyver nélküli katonai, valamint a polgári szolgálat teljesítése iránti kérelem elbírálása végett;

b) a személyi adatokban bekövetkezett változások bejelentésének kötelezettségét. A bejelentési kötelezettség nem kell teljesíteni annak a hadkötelesnek, aki az e törvény alapján megállapított polgári szolgálatát letöltötte, illetőleg annak, akinek katonai és polgári szolgálata együttesen a 28 hónapot eléri.

\* A törvényt az Országgyűlés az 1989. június 30-ai ülésén fogadta el.



(2) A honvédelmi kötelezettség teljesítésének előkészítése érdekében a honvédelmi igazgatási szervek a hadkötelesnek a mellékletben meghatározott adatait tartalmazó nyilvántartást készíthetnek.”

5. § A Hvt. 26. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„26. § (1) A katonai szolgálati kötelezettség alapján a hadköteles:

a) sorkatonai és

b) tartalékos katonai szolgálatot teljesít, amelynek együttes időtartama a 28 hónapot nem haladhatja meg.

(2) A sor- és a tartalékos katonai szolgálat lehet fegyveres vagy fegyver nélküli.

(3) A fegyver nélküli katonai szolgálatot a hadköteles lelkiismereti okból, engedély alapján teljesítheti.

(4) Fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére nem kaphat engedélyt az a hadköteles, aki fegyvertartási engedéllyel rendelkezik.

(5) A fegyveres katonai szolgálatot teljesítők katonai esküt tesznek. Az eskü szövege:

*Én ..... esküszöm, hogy a Magyar Népköztársaságnak hűséges katonája leszek.*

*Alkotmányunkhoz, törvényeinkhez híven, becsülettel teljesítem kötelességemet. Előjáróim és feljebbvalóim parancsának engedelmeskedem.*

*Esküszöm, hogy hazámat, annak határait, függetlenségét és alkotmányos rendjét életem árán is megvédem. Az ellenséggel alkuba soha nem bocsátkozom, ellene mindenkor bátran harcolok. Szabadságharcos és honvéd elődeink példáját köelve zászlóinkat, csapatainkat, bajtársaimat el nem hagyom. Fegyvereinket és egyéb harci eszközeinket megóvom. A katonai ismereteket elsajátítom. A nemzetközi hadijog előírásait megtartom, az állam- és szolgálati titkot megőrzöm. Alárendeltjeimről a legjobb tudásom szerint gondoskodom.*

*Teljes életemben mind békében, mind háborúban szeretett magyar hazám igaz polgárához méltó módon viselkedem.*

(6) A fegyver nélküli katonai szolgálatot teljesítők fogadalmat tesznek. A fogadalom szövege:

*Én ..... fogadom, hogy hazámat igaz hazafiként a fegyver nélküli katonai szolgálat követelményeinek megfelelően, minden erőmmel és tudásommal szolgálom.*

*A Magyar Népköztársaság Alkotmányának, törvényeinek előírásait megtartom. Előjáróim és feljebbvalóim parancsainak engedelmeskedem. A feladataim ellátásához szükséges ismereteket elsajátítom. A gondjaimra bízott eszközöket és anyagi javakat megóvom.*

*Teljes életemben mind békében, mind háborúban szeretett magyar hazám igaz polgárához méltó módon viselkedem.*

(7) A katonai szolgálati kötelezettséget a Magyar Népköztársaság Alkotmányának, törvényeinek és más jogsza-

bályainak, a katonai szabályzatoknak és utasításoknak, valamint az előljáró parancsainak megfelelően — a katonai eskühöz, illetőleg fogadalomhoz híven — kell teljesíteni.”

6. § A Hvt. a következő címekkel, valamint 26/A—26/C. §-okkal egészül ki:

*„A polgári szolgálat*

26/A. § (1) A polgári szolgálatot a hadköteles lelkiismereti okból, engedély alapján teljesítheti.

(2) Polgári szolgálat teljesítésére nem kaphat engedélyt az a hadköteles, aki fegyvertartási engedéllyel rendelkezik.

(3) A polgári szolgálatot a kijelölt polgári munkahelyen — a szolgálat félbeszakítása esetét kivéve — megszakítás nélkül kell teljesíteni. A polgári szolgálat teljesítésére a szolgálatot teljesítő jogaira és kötelezettségeire, fegyelmi és anyagi felelősségére, valamint a szolgálatthalasztásra és a szolgálat félbeszakítására vonatkozó rendelkezéseket külön jogszabály állapítja meg.

*A fegyver nélküli katonai szolgálat, illetőleg a polgári szolgálat engedélyezése*

26/B. § (1) A sorköteles fegyver nélküli katonai, illetőleg polgári szolgálat teljesítése iránti kérelmet a katonai nyilvántartásba vételtől kezdődően a sorozáson való személyes megjelenésig, de legkésőbb a katonai eskü letételeig terjeszthet elő. E határidő elmulasztása miatt igazolási kérelemnek helye nincs.

(2) A tartalékos hadköteles fegyver nélküli katonai, illetőleg polgári szolgálat teljesítése iránti kérelmet a tartalékos katonai szolgálatra való behívó parancs kézbesítését megelőző napig terjeszthet elő.

(3) A sorkatonai, illetőleg tartalékos katonai szolgálat ideje alatt fegyver nélküli katonai, illetőleg polgári szolgálat iránti kérelmet nem lehet beadni.

26/C. § (1) A hadkiegészítési és területvédelmi parancsnok a kérelemről a fővárosi, megyei tanács végrehajtó bizottsága által kijelölt, illetve felkért szervek képviselőiből létrehozott bizottság véleményének figyelembevételével a kérelem beadását követő sorozástól számított 90 napon belül határoz.

(2) A határozat ellen fellebbezésnek nincs helye. A hadköteles a határozat bírósági felülvizsgálatát kérheti. A kérelemnek halasztó hatálya van.

(3) Az (1) bekezdés alapján létrehozott bizottság az érintett egyház véleményét kikérheti.”

7. § A Hvt. 29. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„29. § (1) A sorkatonai szolgálatot még nem teljesített hadkötelesnek a három hónapot meghaladó időtartamú külföldi utazásához a hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokság engedélyét kell kérni.

(2) A három hónapnál rövidebb időtartamú külföldre utazáshoz a hadkötelesnek akkor kell engedélyt kérni, ha



a sorkatonai szolgálat kezdetének várható időpontjáról már értesítést, illetőleg behívó parancsot kapott.”

**8. §** A Hvt. a következő 29/A—29/C. §-okkal egészül ki:

„29/A. § A diplomáciai szolgálatot vagy egyéb tartós külföldi szolgálatot teljesítő szülőkhöz (nevelőszülőkhöz) utazó hadköteles külföldre utazási kérelmét csak akkor lehet elutasítani, ha a külföldön tartózkodás a sorkatonai szolgálat megkezdését a törvény 37. §-ának (4) bekezdésében meghatározott időben megakadályozná.

29/B. § (1) A katonai szolgálatot teljesítő hadköteles csak rendkívül indokolt családi okból utazhat magáncélból külföldre. Az utazást európai szocialista országba az állományilletékes parancsnok, nem szocialista vagy Európán kívüli szocialista országba az illetékes minisztérium engedélyezi.

(2) A katonai szolgálat ideje alatti szolgálati célú külföldre utazás szabályait a honvédelmi miniszter állapítja meg.

29/C. § A tartalékos állományú hadköteles a külföldre utazását — ha annak időtartama a 30 napot meghaladja —, a hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokságnak köteles bejelenteni.”

**9. §** A Hvt. 35. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki, egyúttal a (3)—(6) bekezdésének jelölése (4)—(7) bekezdésre változik.

„(3) A fegyveres erők hivatásos állományú tagjai fogadalmat tesznek. A fogadalom szövege:

*Én..... fogadom, hogy hazámat, a Magyar Népköztársaságot a fegyveres erők hivatásos állományú tagjához méltóan, katonai eskümhöz híven szolgálom. Népünkhöz és alkotmányához mindenkör hű leszek.*

*Fogadom, hogy tudásomat, szolgálati jogkörömet békében és háborúban egyaránt szeretettel hazám védelmének szolgálatába állítom. A törvényeket és törvényes rendelkezéseket megtartom és megtartatom. Alárendeljeimet hazánk védelmére, bátorságra, áldozatkészségre nevelem, róluk emberséggel és felelősséggel gondoskodom. A gondjaimra bízott haditechnikai eszközöket és anyagi javakat legjobb tudásom szerint kezelem és megóvom.*

*Szent meggyőződéssel és szilárd elhatározással fogadom, hogy dicső szabadságharcos elődeinkhez híven látom el katonai feladataimat.*

*Mindenkor példamutatóan, becsülettel, tisztí (tiszthelyettesi) rendfokozatomhoz méltóan élek.”*

**10. §** A Hvt. 37. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az a hadköteles:

- a) aki szolgálathasztásban részesült,
- b) akinek sorkatonai szolgálatát félbeszakították, vagy

c) aki fegyver nélküli katonai, illetőleg polgári szolgálat iránti kérelmet nyújtott be

annak az évnek december 31. napjáig hívható be sorkatonai szolgálatra, vagy annak továbbfolytatására, amelyben a 28. évet, ha a szolgálathasztására vagy a szolgálat félbeszakítására felsőfokú tanulmányok miatt kerül sor, a 30. életévét betölti.”

**11. §** A Hvt. 37. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki, egyúttal az (5)—(7) bekezdés számozása (6)—(8) bekezdésre módosul:

„(5) Ha a (4) bekezdésben megjelölt időpontban a hadköteles fegyver nélküli katonai vagy polgári szolgálat iránti kérelmét a hatóság jogerősen még nem bírálta el, ezt követően is — legkésőbb azonban az eljárás befejezését követően 6 hónapon belül — behívható a sorkatonai szolgálatra vagy annak továbbfolytatására.”

**12. §** A Hvt. 38. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„38. § (1) A fegyveres sorkatonai szolgálat időtartama legfeljebb 18 hónap. Ezen belül a hadkötelesek egyes csoportjainak szolgálati idejét a honvédelmi miniszter állapítja meg.

(2) A felsőoktatási intézménybe felvett hadköteles a fegyveres sorkatonai szolgálatot a tanulmányai befejezése után teljesíti. E rendelkezés alóli kivételeket a Minisztertanács állapítja meg.

(3) A fegyver nélküli sorkatonai szolgálat időtartama legfeljebb 24 hónap.

(4) A katonai büntetésvégrehajtási intézetben letöltött szabadságvesztés büntetés, valamint a fegyelmi fenyítésül kiszabott fogság időtartama a sorkatonai szolgálat időtartamába nem számít be. Ha azonban a szabadságvesztés, illetve a fogság időtartama és az azt követő szolgálata alatt a sorkatonai példás magatartást tanúsít, a szolgálati jogviszony korábbi megszüntetését az illetékes miniszter engedélyezheti, feltéve, hogy sorkatonai szolgálata időtartama — a fogság és a szabadságvesztés idejét is figyelembe véve — eltelt.

(5) A sorkatonai szolgálat az állománybavétellel kezdődik, s a tartalékállományba helyezéssel ér véget.”

**13. §** A Hvt. a 38. §-a után a következő címmel és 38/A—38/C. §-okkal egészül ki:

„A polgári szolgálat időtartama

38/A. § A polgári szolgálat időtartama 28 hónap.

38/B. § A tartalékos hadköteles katonai és a polgári szolgálatának együttes időtartama a 28 hónapot nem haladhatja meg.

38/C. § (1) A polgári szolgálat idejébe nem számít be a szolgálat félbeszakításának ideje, valamint az az idő, amelyet a szolgálatot teljesítő önhibájából a szolgálati helytől távol töltött.

(2) A polgári szolgálat a fővárosi, megyei tanács végrehajtó bizottsága munkaügyi feladatot ellátó szakigazgató-



si szerve által kiadott, a szolgálat teljesítésének megkezdésére vonatkozó felhívásban megjelölt napon a foglalkoztatónál való jelentkezéssel kezdődik.

(3) A szolgálat teljesítés befejezésének időpontját a fővárosi, megyei tanács végrehajtó bizottsága munkaügyi feladatot ellátó szakigazgatási szerve — a (1) bekezdésben foglaltakra is figyelemmel — határozattal állapítja meg.”

14. § A Hvt. 40. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A tartalékos katonai szolgálat módja:

- a) kiképzés,
- b) továbbképzés,
- c) gyakorlat,
- d) gyakorló szolgálat,
- e) különleges szolgálat,
- f) fegyver nélküli szolgálat.”

15. § A Hvt. 41. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő (5)—(6) bekezdés lép, a jelenlegi (6) bekezdés számozása pedig (7) bekezdésre változik.

„(5) A 40. § (2) bekezdésének b)—e) pontjaiban meghatározott tartalékos katonai szolgálat együttes időtartama nem haladhatja meg a tartalékos tiszt, zászlós és tiszt-helyettes esetén a 16, tartalékos tiszt és honvéd esetén a 10 hónapot.

(6) Az a hadköteles, aki 24 hónapos fegyver nélküli sor-katonaiszolgálatot teljesített, a hadköteles korban mégösszesen 4 hónapi fegyver nélküli tartalékos katonai szolgálatra hívható be.”

16. § A Hvt. 42. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A tartalékos tiszt és tiszt-helyettesek fogadalmat tesznek. A fogadalom szövege:

*Én ..... fogadom, hogy hazámat, a Magyar Népköztársaságot a fegyveres erők tartalékos állományú tagjához méltóan, katonai eskümhöz híven szolgálom. Népiünk-höz és alkotmányához mindenkör hű leszek.*

*Fogadom, hogy tudásomat, szolgálati jogkörömet békében és háborúban egyaránt szeretett hazám védelmének szolgálatába állítom. A törvényeket és törvényes rendelkezéseket megtartom és megtartatom. Alárendeltjeimet hazánk védelmére, bátorságra, áldozatkészségre neveltem, róluk emberséggel és felelősséggel gondoskodom. A gondjaimra bízott haditechnikai eszközöket és anyagi javakat legjobb tudásom szerint kezelem és megóvom.*

*Szent meggyőződéssel és szilárd elhatározással fogadom, hogy dicső szabadságharcos elődeinkhez híven látom el katonai feladataimat.*

*Mindenkor példamutatóan, becsülettel, tisztí (tiszthelyetesi) rendfokozatomhoz méltóan élek.”*

17. § (1) Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba. Ezzel egyidejűleg az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi I. törvény 11. §-a hatályba lép.

(2) E törvény alapján 1989-ben a már besorozott sorköteles a fegyver nélküli katonai vagy polgári szolgálat iránt július 31-ig terjesztheti elő kérelmét.

(3) A (2) bekezdésben említett hadköteles kérelmének elbírálására a 26/C. § (1) bekezdésében megállapított határidőt a hadkiegészítési és területvédelmi parancsnok egy alkalommal további 90 nappal meghosszabbíthatja.

(4) A honvédelemről szóló 1976. évi I. törvény — annak mellékleteként — e törvény mellékletével kiegészül.

(5) Felhatalmazást kap:

a) a honvédelmi miniszter, hogy a fegyver nélküli katonai, illetőleg polgári szolgálat engedélyezésével kapcsolatos eljárási szabályokat;

b) az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal elnöke, hogy a polgári szolgálatot teljesítők és a foglalkoztatók nyilvántartásba vételével, valamint a polgári szolgálat teljesítésének felügyeletével kapcsolatos részletes szabályokat megállapítsa.

(6) A törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Hvt. 1. §-ának (3) bekezdése, 31. §-a, az 50. §-ának (3) bekezdéséből a „határsávban és” szövegrész, valamint a külföldre utazásról és az útlevélről szóló 1987. évi 25. törvényerejű rendelet 7. §-a (1) bekezdésének d) pontja hatályát veszti.

Dr. Szűrös Máttyás s. k.,  
az Országgyűlés elnöke

Balogh László s. k.,  
az Országgyűlés jegyzője

Dr. Pesta László s. k.,  
az Országgyűlés jegyzője

Melléklet az 1989. évi XXII. törvényhez

„Melléklet az 1976. évi I. törvényhez

#### A honvédelmi igazgatás hadkötelesekről nyilvántartott adatai

1. Személyi adatok: név; személyi szám; családi állapot; gyermekek száma; születési ideje és helye; (hadköteles nő esetében) a férj személyi száma.

2. Foglalkozást, szakismeretet és iskolai végzettséget jelölő adatok: polgári foglalkozás, iskolai végzettség és tanulmányok befejezésének ideje; polgári szakképzettség; idegen nyelvismeret és foka; gépjárművezetői engedély és gépjárműkategória.

3. Állandó és ideiglenes lakóhely címe, munkahely megnevezése és címe.

4. Útlevél típusa, érvényességi ideje és száma.

5. Külföldi tartózkodás helye, időtartama és időtartama; külföldi katonai szolgálat helye, időtartama, fegyvernem, rendfokozat.



6. *Katonai szolgálatot befolyásoló körülmények:* fizikai adatok (magasság, mellbőség, derékbőség, fejméret, láb-méret, szemüveg v. kontaktlencse viselés); egészségi állapot, elszünetelt betegségek; esetleges cselekvőképzetlenség; speciális helyzet és környezeti minőség; tanulmányok folytatása; közérdekű vagy személyi érdekű szolgálathasztatásra okot adó körülmények; fegyver nélküli vagy polgári szolgálat iránti kérelem.

7. *Büntető statisztikai adatok:* előzetes letartóztatás ideje, esetlegesen kiszabott főbüntetés, mellékbüntetés; büntetés hatálya, szabadságvesztés letöltésének kezdete; szabadulás várható időpontja; szabadulás tényleges időpontja.

8. *Katonai adatok:* katonai szolgálat fajtája, az állományilletékes alakulat megnevezése; bevonulás időpontja; leszerelés időpontja; elért rendfokozat, az előléptetés dátuma; katonai szakképzettség; katonai iskolai végzettség és a tanulmányok befejezésének időpontja; kiváló, illetőleg élenjáró cím, osztályos fokozat elérése; honvédelmi oktatásban való részvétel és befejezésének időpontja.

9. *Fogyatéki adatok:* elhalálózás; kivándorlás; jogellenes külföldre távozás; állampolgárságtól való megfosztás, illetőleg mindezek időpontja.”

## INDOKOLÁS

a honvédelemről szóló 1976. évi I. törvény módosítására készített törvényjavaslatához

### I.

#### ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A honvédelemről szóló 1976. évi I. törvényt (Hvt.) több, mint egy évtizede fogadta el az Országgyűlés. Ez idő alatt a törvény jól betöltötte szerepét. A honvédelem irányítási rendszernek, a népgazdaságra háruló honvédelmi kötelezettségnek, a fegyveres erők és a fegyveres testületek alapvető feladatainak, valamint az állampolgárok honvédelmi kötelezettségeinek átfogó szabályozásával hozzájárult a honvédelmi rendszer továbbfejlesztéséhez, az ország védelmi képességének fokozásához.

Az állampolgári jogok gyakorlása fokozottabb garanciáinak megteremtése iránti társadalmi igény azonban felvetette a haza védelmével kapcsolatos kötelezettségek és az alkotmányos jogok közötti harmonikusabb összhang létrehozatalának szükségességét. Emiatt az állampolgárok katonai szolgálati kötelezettségére és a lelkiismereti szabadság gyakorlásának lehetőségére vonatkozó jogi rendelkezéseket is felül kell vizsgálni, s együttes érvényrejtetésüknek törvényes feltételeit biztosítani kell. A törvényjavaslat (a továbbiakban: javaslat) — a nemzetközi gyakorlatot is figyelembe véve — ezt a fegyver nélküli katonai szolgálat, valamint a polgári szolgálat szabályainak törvényi meghatározásával kívánja elérni.

### II.

#### RÉSZLETES INDOKOLÁS

##### Az 1—4. §-hoz

1. A javaslat a polgári szolgálat teljesítését az általános honvédelmi kötelezettség részeként, a katonai szolgálattal azonos értékű és egyenrangú szolgálatteljesítésként teszi lehetővé. Ennek megfelelően módosul a Hvt-nek a hadkötelezettségre (2. és 3. §), valamint az ennek részét képező jelentkezési és bejelentési kötelezettségre (4. §) vonatkozó szabálya. Ezt megelőzően azonban a javaslat a honvédelem anyagi szükségleteinek kielégítésében részt vevő gazdálkodó szervezetek fogalmát a Polgári Törvénykönyv módosításának megfelelően állapítja meg (1. §).

##### Az 5—6. §-hoz

2. A javaslat a fegyver nélküli katonai és a polgári szolgálat teljesítését kizárólag lelkiismereti okból engedi meg, anélkül azonban, hogy a lelkiismeret törvényi meghatározását tartalmazná. Ennek oka, hogy a lelkiismeret fogalmát sem a hazai, sem a külföldi jogalkotás nem dolgozta ki.

A javaslat abból indul ki, hogy a lelkiismereti ok nem korlátozható vallási motivációra. Azon a személyiség olyan belső értékrendszerét kell érteni, amellyel ellentétes magatartás kikényszerítése az egyén lelki sérülésével és önmagával való meghasonlásával járna. Ennek megállapítása az államigazgatási eljárás számára — a lelkiismeret fogalmának meghatározása nélkül — jelentős nehézséget okozna. Ezért a javaslat, bár a fegyver nélküli katonai, illetve polgári szolgálat teljesítését a lelkiismereti okra tekintettel teszi lehetővé, az engedélyezési eljárást lefolytató hatóság, illetve az abban közreműködő bizottság vizsgálatát a lelkiismereti okra való hivatkozás megalapozottságára kívánja irányítani. A javaslat azonban az ország alkotmányos rendjével, s az ennek alapján létrehozott kormányzati rendszerrel szembenálló politikai meggyőződést nem tekinti olyan lelkiismereti oknak, amely megalapozhatja a fegyver nélküli katonai vagy polgári szolgálat iránti kérelem előterjesztését.

3. A katonai szolgálatot az ország határainak, területi épségének, függetlenségének, valamint alkotmányos rendjének védelme érdekében kell teljesíteni. Ezért indokolt, hogy a katonai eskü szövegét az állami szuverenitást megjelölő Országgyűlés állapítsa meg. Ennek megfelelően a javaslat 5. §-a tartalmazza a katonai eskü szövegét is.

4. A fegyver nélküli katonai szolgálatot teljesítők nem fegyveres beosztást látnak el, és eskü helyett fogadalmat tesznek. Fogadalmuk szövegét szintén a javaslat 5. §-a tartalmazza. Mivel az e szolgálatot teljesítők katonák, így rájuk a katonai szolgálat tartalmára, illetőleg a szolgálatot teljesítők és eltartásra szoruló hozzátartozók érdekvédelmére vonatkozó jogszabályi rendelkezések az irányadók.